

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: Primárního vzdělání

Obor: Učitelství pro I. stupeň základní školy

SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLNÍ TŘÍDĚ NA I. STUPNI ZŠ

School social climate at the first degree of the elementary school

Autor:
Jana Pekárková

Podpis:
.....

Adresa:
Havlíčková 372, 507 32 Kopidlno

Vedoucí práce: PH Dr. Jitka Josífková

Konzultant:

Počet

stran	obrázků	grafů	tabulek	pramenů	příloh
109	1	5	57	18	3

V Kopidlně dne:

Katedra: PRIMÁRNÍHO VZDĚLÁNÍ

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(pro magisterský studijní program)

Pro (diplomant) Jana Pekárková

Adresa: Havlíčkova 372, 507 32 Kopidlno

Obor (kombinace): Učitelství pro I. stupeň základní školy

Název DP: Sociální klima školní třídy na I. stupni základní školy

Název DP v angličtině: School social climate at the first degree of the elementary school

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Josífková

Konzultant:

Termín odevzdání:

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování DP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné.resp.metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne

.....
děkan

.....
vedoucí katedry

Převzal (diplomant):

Datum:

Podpis:

Název DP: Sociální klima ve školní třídě na I. stupni základní školy

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Josífková

Cíl: Cílem diplomové práce je posouzení sociálního klima školní třídy z hlediska učitelů a žáků.
Naše diplomová práce se zabývá jednotlivými tématy:

Osnova práce:

1. Vymezení pojmu sociální klima třídy
2. Klima školní třídy x školní atmosféra
3. Typy vyučovacího klimatu
4. Sociální chování žáků ve třídě
5. Sociální učení
6. Vliv učitele na klima školního prostředí
7. Faktory ovlivňující klima vyučovacího procesu
8. Zpracování výzkumu – dotazník „Naše třída“

Doporučená literatura:

- ČÁP, J.: *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: UK 1993
- ČÁP, J. – MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele*. Praha: SPN 1987
- HOLEČEK, V.: *Aplikovaná psychologie pro učitele II*. Plzeň: ISBN 2001
- HARTL, P. – HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál 2000
- HERMOCHOVÁ, S.: *Hry pro život*; 1. vyd. Praha: Portál 1994, str. 20
- CHRÁSKA, M.: *Základy výzkumu v pedagogice*. Olomouc: ISBN 1993
- KRAUS, B.: *Školní prostředí a jeho úvaha ve výchově*. ISBN 1979/1980
- LANGOVÁ, M.: *Jak se to chováš*. Praha: EMPATIE 1994
- MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J.: *Komunikace ve škole*. Brno: ISBN 1995
- MAREŠ, J., LAŠEK, J.: *Známe sociální klima ve výuce?* *Výchova a vzdělání* 1990/1991, roč. 1, č. 4, S. 173 – 176.
- MAREŠ, J.: *Sociální klima školní třídy*. Praha: ISBN 1998
- NAKONEČNÝ, M.: *Sociální psychologie*. Praha: ISBN 1999
- PETTY, G.: *Moderní vyučování – praktická příručka*; Praha: Portál 1996, str. 184
- PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika*. Praha, Portál 1997
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E. a MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál 1998
- SZACHTOVÁ, A. a kolektiv: *Vybrané kapitoly pedagogické psychologie*. Plzeň: ISBN 2001
- Učitelské listy- *Pozitivní školní klima*, 1997, č.5
- Doc.PhDr.RNDr. VÁGNEROVÁ, M. CSc.: *Psychologie školního dítěte*. Praha: 1995

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 . školní dílo. Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinností informovat o této skutečnosti TUL, v tom případě má TUL právo ode mne požadovat náhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomová práce je majetkem školy, s diplomovou prací nelze bez svolení školy disponovat.

Autor:

Podpis:.....

Adresa:

Havlíčková 372
Kopidlno
507 32

Datum:

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat vedoucí práce PhDr. Jitce Josífkové za pozornost a velké úsilí, které věnovala mé diplomové práci.

S díky se také obracím na pana ředitele Zacha a třídní učitele ze ZŠ v Kopidlně, kteří mi umožnily pořídit materiály pro výzkum mé diplomové práce.

Tímto bych ráda věnovala i poděkování svým rodičům za trpělivost a podporu při studiu.

Anotace:

Sociální klima školní třídy

Diplomová práce se zabývá sociálním klimatem školní třídy, které je ovlivňováno žáky a učiteli.

Práce se skládá ze dvou částí.

Teoretická část se zabývá vymezením pojmu sociální klima třídy, styly výchovy učitele, faktory ovlivňující klima školní třídy, vztahy sociální skupiny, způsoby zkoumání sociálního klimatu ve třídě, druhy klimatických typů atd.

Praktická část diplomové práce se zabývá výzkumem dotazníku, kteří zpracovali žáci 3., 4. a 5. tříd, třídními učiteli ZŠ v Kopidlně, poukázáním na optimální stav klimatu školní třídy, které může být nápomocno v práci budoucím učitelům.

Klíčová slova:

SOCIÁLNÍ KLIMA

SOCIÁLNÍ UČENÍ

KLIMA TŘÍDY

AUTORITA UČITELE

Annotation:

Class atmosphere

This Diploma thesis examines classroom atmosphere. That is how the class atmosphere is influenced by students, the teacher and their interaction. The paper is divided into two sections.

The first part covers the theoretical issue explaining the term class atmosphere, styles of education of the teacher, factors influencing class atmosphere, intergroup relationships, ways of researching class atmosphere, types of atmospheric types etc.

The second part of the paper is the practical analysis of a questionnaire given to 3rd, 4th and 5th. grade students and elementary school teachers in Kopidlno.

The questionnaire illustrates class atmosphere from the students' and teachers' perspectives and their reactions could be useful in the future work of other teachers.

CLASSROOM ATMOSPHERE , STYLES OF EDUCATION OF THE TEACHER
SOCIAL CLIMATE , CLIMATE CLASSES

Anotirung:

Soziales Klima der Schlklasse der 1. Stufe Grundschule.

Die Diplomarbeit befasst sich mit der Problematik des sozialen Klimas in der Schulklasse. Die Qualität des sozialen Umfeldes der Schulklasse beeinflusst deutlich des Leben des Lehrers und der Schüler.

Die Diplomarbeit hat zwei Teile.

Im theoretischen Teil ist der Begriff soziales Klima der Schulklasse die soziale Rolle des Lehrers. Weiter ist hier die Charakteristik der Klasse als einer sozialen Gruppe angeführt. Im praktischen Teil der Diplomarbeit sind die Ergebnisse der Forschung zusammengefasst, deren Ziel es war, den Unterschied im Erleben des sozialen Klimas bei der Schüler und des Lehrers in ihren Klassen festzustellen.

SOZIALE KLIMA
SOCIALE LERNING
DIE KLIMA DES KLASSE
ROLLE DES LEHRERS

Obsah:

I. ÚVOD

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. VYMEZENÍ POJMU SOCIÁLNÍ KLIMA VE TŘÍDĚ
 - 1.1 Vymezení pojmu sociální klima školní třídy dle literatury
 - 1.1.1. dle Grecmanové
 - 1.1.2. dle Průchy, Walterové, Mareše
 - 1.1.3. dle Hartla a Hartlové
 - 1.1.4. dle Čápa a Mareše
 - 1.1.5. dle Křivohlavého a Mareše
 - 1.2. Rozlišení pojmu školní klima třídy x školní atmosféra x prostředí
 - 1.3. Sociálního chování žáků
 - 1.3.1. Pedagogické prostředí
 - 1.3.2. Sociální prostředí
 - 1.3.3. Fyzikální prostředí
2. VYMEZENÍ POJMU VYUČOVACÍ KLIMA TŘÍDY
 - 2.1. dle Mareše
 - 2.2. dle Withalla
 - 2.3. dle Dreesmanna
3. TYPY VYUČOVACÍHO KLIMATU
 - 3.1.1. Funkčně orientovaný klimatický typ
 - 3.1.2. Distanční klimatický typ
 - 3.1.3. Osobnostně orientovaný klimatický typ
 - shrnutí
 - 3.2. Pozitivní školní klima
 - 3.2.1. Znaky pozitivního školního klima z hlediska žáka
 - 3.2.2. Znaky pozitivního školního klima z hlediska učitele
 - 3.2.3. Znaky pozitivního školního klima z hlediska rodičů
 - 3.3. Vznik specifického klimatu třídy
 - 3.3.1. Komunikační a vyučovací postupy učitele
 - 3.3.2. Struktura žáků ve třídě
 - 3.3.3. Preference učitele
4. TVORBA ŠKOLNÍHO KLIMATU
 - 4.1. Klima školy
 - 4.2. Vedení žáků ke kázi
 - 4.3. Vliv učitele na školní klima
 - 4.3.1. Autoritativní styl
 - 4.3.2. Liberální styl
 - 4.3.3. Demokratický styl
 - 4.4. Tvoření skupin
 - 4.4.1. - příklady
 - 4.5. Sebepoznání
 - 4.5.1. - hry
 - 4.6. Postupy při nevhodném chování

- 5. ZKOUMÁNÍ KLIMATU TŘÍDY
 - 5.1. Sociometrický přístup
 - 5.2. Organizačně – sociologický přístup
 - 5.3. Interakční přístup
 - 5.4. Pedagogicky – psychologický přístup
 - 5.5. Školně – etnologický přístup
 - 5.6. Vývojově psychologický přístup
 - 5.7. Sociálně – psychologický a environmentalistický přístup
- 6. SOCIÁLNÍ UČENÍ
 - 6.1. Sociální podmiňování
 - 6.2. Nápodoba
 - 6.3. Identifikace
 - 6.4. Očekávání
- III. PRAKTICKÁ ČÁST**
 - 7. Cíl výzkumu a hypotézy
 - 8. Charakteristika výzkumu
 - 9. Realizace výzkumu a použité metody
 - 9.1. Standardizovaný dotazník „Naše třída“
 - 9.2. Rozhovor
 - 10. Dotazník „Naše třída“
 - 10.1. Hlediska dotazníku
 - 11. Zpracování dat a výzkumu
 - 11.1. Vyhodnocení dotazníku „Naše třída“ ve 3.A.
 - 11.1.1. Komentář
 - 11.2. Vyhodnocení dotazníku „Naše třída“ ve 3.B.
 - 11.2.1. Komentář
 - 11.3. Vyhodnocení dotazníku „Naše třída“ ve 4.A.
 - 11.3.1. Komentář
 - 11.4. Vyhodnocení dotazníku „Naše třída“ ve 4.B.
 - 11.4.1. Komentář
 - 11.5. Vyhodnocení dotazníku „Naše třída“ v 5. třídě
 - 11.5.1. Komentář
 - 11.6. Odpovědi třídních učitelů na dotazník „Naše třída“
 - 11.6.1. Průměry učitelů u jednotlivých proměnných
 - 11.7. Procentuální vyjádření
 - 11.7.1. Komentář
 - 12. Zhodnocení rozhovoru
 - 12.1. Komentář

ZÁVĚR

Slušný člověk bere ohled na obecná pravidla či mínění autority, protože ta je autoritou právě proto, že je moudrá.

ÚVOD

Když někdo vzpomíná na školu, už si většinou nepamatuje konkrétní spolužáky nebo učitele, ale většinou si vybavuje pocity, které si se školou spojoval.

Někdo prožíval svou školní docházku příjemně, někdo méně, u někoho se pocity pozitivní a negativní vzájemně prolínaly. Takové pocity mohou zůstat natrvalo zakotveny v paměti bývalých žáků – jestli byli učitelé hodní nebo zlí, spravedliví nebo ne, škodolibí nebo laskaví, zda se do školy těšili po prázdninách, zda měli ve třídě kamarády apod.

Je vůbec nutné, aby takovým pocitům věnovala věda pozornost Tyto otázky už jsou nepochybně zodpovězeny, v každé moderní knize věnované pedagogice nalezneme alespoň zmínku o klimatu třídy a školy, když ne rovnou celou kapitolu zabývající se touto problematikou.

Všichni pedagogové by se měli zamyslet na těchto výroky.

Žije-li dítě v ovzduší kritizování,
učí se odsuzovat.

Žije-li dítě v ovzduší nepřátelství,
učí se útočit.

Žije-li dítě v ovzduší výsměchu,
učí se pocitům provinilosti.

Žije-li dítě v ovzduší tolerance,
učí se sebedůvěře.

Je-li dítě chváleno,
učí se uznávat druhé.

Žije-li dítě v ovzduší spravedlnosti,
učí se být čestné.

Žije-li dítě v ovzduší bezpečí,
učí se důvěřovat.

Žije-li dítě v ovzduší lásky a přátelství,
učí se hledat a nacházet lásku kolem sebe.

1. SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLNÍ TŘÍDY

Vymezení pojmu sociální klima ve školní třídě

Sociální klima chápeme jako dlouhodobý sociálně-psychologický jev, který je relativně stabilní po řadu měsíců či let, zahrnuje učení a chování které je ovlivněno mikrosociálním prostředím.

Týká se aspektů architektonických, akustických, hygienických, sociálně-psychologických.

Klima třídy společně vytvářejí všichni žáci dané třídy, skupiny žáků na něž se třída člení, jednotlivci, kteří stojí na okraji a v neposlední řadě samozřejmě učitelé vyučující třídu. Všichni tito aktéři, ať už více či méně, se podílejí na utváření klimatu, v němž se každodenně setkávají.

1.1. VYMEZENÍ POJMU SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLNÍ TŘÍDY DLE LITERATURY:

Podle Heleny Grecmanové je termín školní klima třídy vyložen, jako specifický projev školního života, který zahrnuje celkovou kvalitu prostředí v rámci celé školy s ekologickými, společenskými, sociálními a také kulturními dimenzemi.

(Grecmanová, H., 1997)

Jan Průcha, Eliška Walterová a Jiří Mareš označují sociální klima školní třídy za sociálně-psychologickou proměnou představující dlouhodobé emocionální naladění, postoje, vztahy a reakce žáků dané třídy na určitou situaci.

(Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2001)

Pavel Hartl a Helena Hartlová popisují ve svém slovníku sociální klima školní třídy se stejnými postoji jako J. Průcha, E. Walterová aj. Mareš.

(Hartl, P., Hartlová, H., 2000)

V publikaci, Psychologie pro učitele, Jiří Mareš vymezuje termín sociální klima třídy jako učení a chování, které je ovlivněno mikrosociálním prostředím, označuje termín za dlouhodobý jev, který je typický pro danou třídu a jeho aktéry.

(Čáp, J., Mareš, J., 2001)

Jaro Křivohlavý a Jiří Mareš uvádí termín sociální klima školní třídy jako jev ovlivněný jednotlivcem, skupinou žáků, učiteli, klimatem celé školy i klimatem učitelského sboru. Důraz je kladen na to, jak klima třídy vnímají sami aktéři.

(Mareš, J., Křivohlavý, J., 1995)

Klima školní třídy posuzujeme z dvou hledisek:

1. Pod termínem školní klima třídy, z hlediska **obsahu**, si představme postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech již zmíněných aktérů na situace, které se ve třídě odehrály, odehrávají nebo se postupem času odehrávat budou. Důležité však je, jak klima vnímají ti, kteří se ho přímo zúčastňují, ne jaké klima objektivně je.
2. Z hlediska **času** rozlišujeme dva termíny, které je nutno rozlišit:

1.2. ŠKOLNÍ KLIMA x ŠKOLNÍ ATMOSFÉRA x PROSTŘEDÍ

- a) **školní klima třídy** – je jev dlouhodobý, vznikající řadu měsíců či let
- b) **školní atmosférou** třídy označujeme naopak jevy krátkodobé s vysokou proměnlivostí. Atmosféra ve třídě se může několikrát změnit během vyučovacího dne, nebo dokonce v rámci jedné vyučovací hodiny.

Učitelé si uvědomují, že každá třída, ve které vyučují, se během hodiny i o přestávkách chová jinak, že průběh hodiny se stejnou učební látkou může být v každé (byť paralelní) třídě jiný. Bylo by nemožné, najít dvě stejné třídy, které by na učitelovu práci reagovaly stejně. Do jedné třídy učitel chodí rád, do jiné velice nerad a toto se může lišit u jednotlivých učitelů, neboť stejná třída reaguje odlišně na různé učitele. Každá třída má totiž své zvláštnosti, vytváří zvláštní klima pro učitelovu práci. Toto si většinou učitelé vzájemně sdělují a vytvářejí tak nevědomky „pověst třídy“ v učitelském sboru.

Žáci ze zkušenosti vědí, že každý učitel se v jejich třídě chová jinak, že hodina se stejnou látkou proběhne s různými učiteli různě, i kdyby měli stejnou aprobaci. Žáci si také uvědomují, že každá třída, kterou navštěvovali se chová jinak vůči svým členům. Do některých tříd se žáci těší, cítí se tam velmi dobře a je jim líto, když ji musí opustit s koncem školní docházky. Existují však i třídy, ve kterých jsou někteří žáci nešťastní, zažívají posměch, napadání, mají strach mezi tyto spolužáky chodit.

V souvislosti s klimatem třídy se užívá termín

► **Prostředí** – je to nejobecnější termín, týká se i jiných aspektů než sociálně-psychologických. Zahrnuje například architektonické aspekty (řešení učebny, její vybavení, velikost, rozmístění nábytku, možnosti změny tvaru), ergonomické (uspořádání pracovních míst učitele a žáků, vhodnost nábytku pro soustředěnou práci, rozmístění ovládacích prvků v učebně), estetické, hygienické (vytápění, větrání, osvětlení), akustické (úroveň hluku a šumu, odraz zvuku, akustika učebny) a podobně.

1.3. UČENÍ A SOCIÁLNÍHO CHOVÁNÍ ŽÁKŮ

Prostředí školy a třídy může vytvářet nebo přímo vyvolat dispozice pro určité formy. Podle Marty Langové a Marie Vacínové (a již zmiňovaných výzkumníků) rozumíme pod termínem sociální chování žáků prostředí, které působí na chování žáků a vytváří zároveň podmínky pro učení, jak z hlediska žáka, tak učitele.

Pro příznivé klima je důležitým předpokladem porozumění.

Školní klima můžeme rozdělit do třech rovin :

1.3.1. fyzikální prostředí

1.3.2. sociální prostředí

1.3.3. pedagogické prostředí

1.3.1. FYZIKÁLNÍ PROSTŘEDÍ

- na fyzikálním prostředí školy a třídy se podílejí vizuální, akustické, termální a prostorové faktory.

Pro nás podstatné jsou prostorové faktory, o kterých se nyní okrajově zmíníme.

Prostorové faktory nám odrážejí sociální a ekonomický vývoj společnosti. Vzhled a prostorové uspořádání tříd by mělo být nejen zejména architektů, ale také učitel, protože i takové umístění stolků ve třídě má obrovský vliv, ať už se to týká vhodného prostředí pro očekávané činnosti či sociální interakci při vyučování ve třídě.

Pod fyzikálním prostředím si můžeme představit např. umístění školy, typ budovy, vybavenost ve školních třídách a případné možnosti činností, které se dají v těchto prostorách realizovat. I takovéto prvky se podílejí na klimatu školy či školní třídy.

S prostorovými faktory v rámci třídy souvisí sociální interakce. Umístění žáků v prostoru třídy se vztahuje k jednotlivým činnostem, které budou ve vyučovací hodině probíhat.

(Křivohlavý, J., 1988)

Úprava místnosti a především rozvržení zasedacího pořádku žáků při činnostech individuálních či činnostech vyžadujících spolupráci, je velmi důležité.

Učitel vytváří žádoucí podmínky pro chování a interakci vzhledem k různým druhům činnosti, kterými se mají žáci v danou chvíli zabývat.

Individuální činnosti:

Při individuální činnosti žáka je nejvhodnějším uspořádáním, sedí-li každý žák sám. Není pak rušen a rozptylován spolužáky. Žák má vlastní sadu pomůcek, obdrží od učitele

zadané instrukce co má dělat. Učitel podává informace a může jednotlivě reagovat na každého žáka, aniž by tím rušil při práci ostatní žáky.

Učitel tímto způsobem podporuje samostatnost v práci a rozhodování jednotlivce, minimalizuje možné vyrušování a ukotvuje seberealizaci žáka.

Kooperativní činnosti:

U kooperativních činností pracují žáci spolu v partách nebo v malých skupinkách. Usilují o společný cíl. Pomůcky se dělí do jednotlivých skupin. V tomto případě je zapotřebí prostor pro vzájemnou spolupráci a možnost diskuse v rámci plnění zadaného úkolu.

Tímto seskupením učitel podporuje spolupráci, diskusi, trpělivost atd.

1.3.2. SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ

Sociální prostředí třídy či školy tvoří určité a žáci, a to jak jednotlivci, tak skupiny, vedení školy a ostatní školy. Všichni tito zmiňovaní aktéři vnášejí do života žáků ve škole své zkušenosti a mají na ně vliv.

Lze říci, že se jedná o strukturu a dynamiku vztahů mezi jednotlivými účastníky školních situací probíhající v daném prostředí.

Na sociální prostředí má vliv mimo jiné i kultura a hodnotový systém společnosti jako celku i oblasti v níž se škola nachází.

Také se zde promítá např. role učitele a jeho postoje k žákům i učitelském sboru, nebo postoje žáků z různých sociálních tříd, národnostní a etnických skupin atd.

1.3.3. PEDAGOGICKÉ PROSTŘEDÍ

Pedagogické prostředí tvoří rozsáhlý komplex vzájemné propojených faktorů vytvářejících podmínky pro učení a sociální chování žáků a pedagogického působení učitelů.

Jedná se např. o vyučující metody, výchovné styly, podmínky učení, struktury tříd, vzdělání učitelů, vliv klimatu třídy na sociální učení atd...

Shrnutí:

Každá z těchto rovin (fyzikální, sociální i pedagogická) má značný vliv na sociální chování žáka a případné klima ve třídě či celé škole.

2. VYUČOVACÍ KLIMA ŠKOLNÍ TŘÍDY

VYMEZENÍ POJMU VYUČOVACÍ KLIMA ŠKOLNÍ TŘÍDY:

Vyučování je z didaktického hlediska aktivitou učitele a učení, které se považuje za aktivitu žáka tvořící součást výuky. Vyučování a učení je nutné vnímat jako úkol učitele, jak řídit učební proces, aby byl zachován dostatečný pořádek nutný k tomu, aby se žáci něco naučili.

Vyučovací klima můžeme chápat jako jev zaměřený na emoce, pocity, reakce a zátěže žáků, vlastnosti třídy jako sociální skupiny. Lze také nahlížet jako na aspekt vznikající z napětí mezi nároky na žáky na straně jedné a pochopením jejich individuálních zájmů na straně druhé.

Vyučovací klima je nejmenší jednotkou. Nemůžeme ji ztotožnit s třídním klimatem. V jedné třídě se uskutečňují různá vyučování s různými učiteli. Třídní klima je ovlivněné rozmanitými vyučovacími klimaty.

Ve srovnání se školním klimatem je vyučovací klima specifitější fenomén. Zatímco školní klima představuje veškeré klima plynoucí z ekologické, společenské, sociální a kulturní dimenze prostředí školy a vytváří dokonce vnější obraz, vztahuje se vyučovací klima především k dimenzi sociální (př. způsob komunikace a kooperace, vztahů a chování uvnitř skupin a mezi skupinami žáků a učitelů) a kulturní (př. hodnotové vzory, normy poznávací a hodnotící přístupy).

I když pojem vyučovací klima není jednotně vymezen, lze ho charakterizovat některými specifickými znaky, podle individuálních názorů některých zmíněných výzkumníků, zabývajících se tímto tématem.

Podle Jiřího Mareše je vyučovací klima interakce učitel – žák, vztahuje se na určitý předmět a na určitého učitele.

Stejná třída odlišně reaguje na různé učitele a vyučující klima hodiny více ovlivní třída než učitel.

(Mareš, J., 1990, str.143)

Pod pojmem vyučovací klima se může podle J. Withalla chápat emocionální faktor, který existuje právě v okamžiku, když spolu lidé jednají v bezprostředním kontaktu. Vztahy učitel – žák, vztahy žák – žák a organizační struktura se označuje jako psychosociální vyučovací klima.

H. Dreesmann definuje vyučovací klima jako přetrvávající kvalitu vyučovacího prostředí, pro niž jsou charakteristické určité znaky, které mohou žáci prožívat a které mohou ovlivnit jejich chování.

Důležitým znakem je vyučování, zda je více zaměřené na žáka nebo na učitele, zda je více zaměřené na vedení, řízení nebo na sociální integraci.

(Dreesmann, H., 1982)

3. TYPY VYUČJÍCÍHO KLIMATU

Třídní klima je ovlivněné rozmanitými vyučovacími klimaty.

3.1.1. Funkčně orientovaný klimatický typ:

- je charakteristický špatnými vztahy mezi učiteli a žáky

(Nepatrná osobní blízkost, malá tolerance, nízká sociální angažovanost a nedůvěra žáků k učitelům, vykazuje výrazně špatné třídní společenství s malou tolerancí mezi žáky, vysokým konkurenčním bojem a malou kohezí ve třídě.

Objevuje se u nich průměrná nechuť ke škole, větší strach ze školy.

Vzájemné vztahy mezi učiteli jsou však pozitivní).

3.1.2. Distanční klimatický typ

- se projevuje negativními vztahy mezi učiteli a žáky

(Malá možnost žáků podílet se na spoluurčování aktivit, velké požadavky na výkony žáků ze strany učitelů. Vztahy mezi spolužáky jsou ovšem na dobré úrovni.

Tento klimatický typ je tedy charakteristický osobní distancí mezi učiteli a žáky při vysoké soudržnosti uvnitř třídy.

U žáků se projevuje velká nechuť ke škole a k učení.

Nemají ze školy vůbec radost. Zřetelná je nízká motivace.

Do školy se však nebojí chodit).

3.1.3. Osobnostně orientovaný klimatický typ:

- je velmi příznivý

(Projevuje se zde tolerance k žákům, podpora a pomoc žákům ze strany učitelů, sociální angažovanost pro jejich individuální potřeby. Učitelé jen minimálně vyvolávají stresové situace.

Pozitivně se hodnotí vztahy mezi žáky a učiteli i vzájemné vztahy mezi žáky.

Třídní společenství je označováno jako nadprůměrně dobré. Výkony žáků jsou vyšší.

Většinou prožívají žáci ve škole radost a zájem o učení s vysokou motivací.

Hodnocení žáků inklinuje k průměrným a nadprůměrným hodnotám).

3.2. POZITIVNÍ ŠKOLNÍ KLIMA

Většina výzkumníků v oblasti školního klimatu se shoduje, že bez pozitivního klimatu ve škole je obtížné vytvořit školu, která by efektivně fungovala. Proto vědce, ale i učitele, rodiče a žáky stále zajímá otázka, jaké jsou znaky pozitivního školního klimatu. Proto by jsme zde jmenovali ideální kritéria pozitivního školního klimatu tak, jak ho vnímají jeho bezprostřední účastníci, ale i další nepřímo zainteresované osoby.

3.2.1. Znaky pozitivního školního klimatu z hlediska žáků:

- umožňuje samostatné objevné učení, ze kterého má žák radost
- požadavky odpovídají individuálním schopnostem žáka
- žák má možnost úspěchu a seberealizace
- žák má jistotu a pocit bezpečí
- organizace je pro žáka přehledná a srozumitelná

3.2.2. Znaky pozitivního školního klimatu z hlediska učitel:

- pocit bezpečí a radost z práce
- spolupráce s kolegy, rodiči a především s žáky
- potřeba uznání a porozumění
- potřeba seberealizace v práci
- pocit svobody a samostatnosti
- možnost dalšího vlastního rozvoje

3.2.3. Znaky pozitivního školního klimatu z hlediska rodičů:

- spravedlivé hodnocení, citlivé a spravedlivé zacházení s jejich dětmi
- kvalifikovanost učitelského sboru (vychovatelská i odborná)
- individuální přístup k dítěti
- vstřícnost
- spolupráce učitelů a rodičů

(Pozitivní školní klima.Učitelské listy, 1997,č.5)

Shrnutí:

Osobně orientovaný klimatický typ se může stát vzorem hodným následování. O pozitivním klimatu se dá hovořit takto na školách s edukativním cílovým zaměřením, s velkým zájmem o lidské kontakty, s demokratickým, životu blízkým způsobem vedení.

Pro takové klima je většinou typické:

- vysoké osobní nasazení a autonomie pedagogů, spontánnost, flexibilita, samostatnost, svoboda při utváření života ve škole, orientace na rozvoj dítěte, profesionální jednání a individuální interakce, rozmanité způsoby chování, experimentování, tvořivost a časté inovace.

3.3. VZNIK SPECIFICKÉHO KLIMATU TŘÍDY

Odborníci nejsou jednotní v názorech na to, kdo je zdrojem klimatu ve třídě. Někteří se domnívají, že hlavním zdrojem jsou žáci, že zejména oni klima své třídy vytvářejí. Jiní odborníci soudí, že klima třídy ovlivňují nejpodstatnějším způsobem učitelé, kteří v dané třídě vyučují, neboť učitel může svými vlastnostmi a svou rolí, kterou ve vyučování má, významně klima třídy vytvářet.

Klima ve třídě je zřejmě ovlivňováno prostřednictvím různých mechanismů, jsou to zejména: ► **3.3.1. komunikační a vyučovací postupy učitele**

Každý učitel používá své vlastní způsoby komunikace s žáky, některý mluví často v hodině, jiný hovoří méně, některý žáky často chválí a jiný je často napomíná. Učitel tímto svým chováním vytváří specifické komunikační klima, má vliv na charakter celého života ve třídě.

Můžeme rozlišit dva základní typy komunikačního klimatu třídy:

- A) Komunikační klima suportivní (vstřícné, podpůrné) – jeho účastníci se navzájem respektují, sdělují si otevřeně své pocity, potřeby, názory, přání.
- B) Komunikační klima defenzivní (obránné) – účastníci takového klimatu spolu soupeří, nenaslouchají si navzájem, své pocity i názory se bojí vyslovit nahlas, skrývají je.

Během své praxe si učitel vytváří určitý osobitý styl komunikace s žáky, později, s přibývajícím léty praxe, se tento jeho styl příliš nemění.

► 3.3.2. struktura žáků ve třídě

Klima ve třídě je do značné míry ovlivňováno také strukturou aktivit žáků, tedy tím, jak často se žáci zapojují do vyučování, kteří z nich jsou aktivní častěji, kteří méně častěji či vůbec atd. Participace každého žáka je odlišná, v reálném vyučování jsou některé učební činnosti prováděny celou třídou, jiné jen některými žáky.

Míra participace jednotlivých žáků může být ovlivňována zejména těmito vlivy:

- **Počet žáků ve třídě:** Je-li žáků ve třídě mnoho, nemůže učitel během hodiny komunikovat stejně často se všemi žáky, při menším počtu žáků je situace lepší.
- **Lokalizace žáků ve třídě:** Při běžném rozmístění žáků ve třídě jsou žáci rozdílně zasahováni učitelskými aktivitami, vznikají tzv. *akční zóny*. Učitel se častěji obrací na žáky v předních lavicích než na žáky vzadu.

- **Preference učitele k jednotlivým žákům:** Učitel dává žákům rozdílné možnosti k participaci, protože mají různé postoje orientace ke svým žákům (pozitivní nebo naopak negativní).

- **Komunikace v závislosti na sexových rozdílech:** Učitelé a učitelky komunikují odlišně s dívkami a s chlapci, například učitelky se častěji dostávají do konfliktu s chlapci než s dívkami, učitelky častěji chválí dívky než chlapce, učitelé-muži méně často odlišují komunikaci v závislosti na pohlaví žáků.

► 3.3.3. preference učitele

Je naprosto přirozené, že učitelé se nemohou ubránit tomu, aby některé žáky měli raději než jiné, někteří žáci jsou učiteli sympatičtější, zdají se mu schopnější apod. Preferenční postoj učitele k žákům určujeme jako zvýrazněnou zaměřenost učitele na určité žáky ve třídě (tzv. „cíloví žáci“), tito se stávají častěji předmětem učitelova zájmu, jsou častěji nadhodnocováni nebo podhodnocováni. Učitel nemá čas ani kvalifikaci pro diagnostiku osobnosti každého jednotlivého žáka, nemůže se tedy vyhnout hodnocení žáků svými intuitivními způsoby.

(Čáp, J., Mareš, J., 2001)

4. TVORBA ŠKOLNÍHO KLIMATU

Klima třídy, které při vyučování panuje, má zásadní vliv na motivaci žáků a na jejich postoj k učení. Klima třídy se dá ovlivňovat. Nelze jej však ovlivnit stejnou měrou ve všech jeho složkách, nelze to provést rychle a bez spolupráce všech aktérů. Jde o dlouhodobou záležitost, v měsících.

Vytvoření cílevědomého klimatu orientovaného na úkol do značné míry přispěje k úspěšnému učení žáků. Důležité je zajistit co nejefektivnější využití učebního času, tzn. včas a rychle zahájit hodinu, pečlivě sledovat pokroky žáků a věnovat pozornost organizaci hodiny. To vše zajistí hladký průběh vyučování a udrží žáky aktivní. Důraz na cílevědomost a orientace na úkol je vlastně výuka v „podnikatelském duchu“. Pro takové klima je charakteristická spolupráce, důvěra v úspěch, žáci uznávají autoritu učitele, což dohromady vytváří klima příznivé pro práci a úspěšné učení.

Učitel by svým žákům měl pomáhat při plnění jejich úkolů a zadávat úkoly tak, aby si každý žák mohl zažít pocit z vlastního úspěchu, tzn. nežádat nespílitelné. Učení je totiž náročné i citově a selhání v něm je často dost bolestivé. Pro žáky je velice důležité, jak se učitel staví k jejich chybám a do jaké míry se zajímá o jejich pokroky. Učitel se musí bezpodmínečně vyhnout srážejícím poznámkám na adresu žáka, který opakovaně selhal, jinak nepříznivě ovlivní jeho sebeúctu. Takový žák se jinak stáhne do ústraní a zanechá veškeré snahy, čímž se snaží bránit se před dalším zraňováním.

Sebeúcta žáků má zásadní vliv na klima třídy. Největší vliv na jejich sebeúctu má způsob jednání učitelů s nimi. Jestliže učitel má převážně kladné, podporující, pochvalné a uvolněné poznámky, napomůže to značně budování sebeúcty žáků.

Ke klimatu třídy do značné míry přispívá také pořádek v učebně, smysl pro pořádek je proto třeba žákům neustále vštěpovat. Také celkový vzhled učebny je pro žáky důležitý, vlastně jim naznačuje, kolik péče bylo vynaloženo pro jejich příjemné učení. Čistá a útulná učebna s potřebnými pomůckami napomáhá vzniku kladného vztahu žáků k výuce.

4.1. KLIMA ŠKOLY

Žák nežije pouze v mikroklimatu své třídy, ale svůj život tráví v konkrétní škole. Své sociální zážitky a zkušenosti ze styku s učiteli, vedením školy, se staršími, mladšími a stejně starými spolužáky si fixuje odnáší si je do svého dalšího života. Škola, kde panuje příznivé sociální klima, přispěje k rozvoji žákovy osobnosti, naopak škola, která se vyznačuje ohrožujícím sociálním klimatem může žákovu osobnost navždy vážně pozměnit. Je tedy velmi důležité věnovat se poznávání vlastností fungování tohoto systému, poznat klima celé školy, abychom mohli chod celé školy cíleně zlepšovat a tím pomáhat žákům a učitelům zlepšovat jejich práci.

► **Klima školy** – Důraz je kladen na to, jak klima školy vnímají lidé, kteří se v dané škole pohybují, tedy samotní aktéři klimatu školy. Klima školy zahrnuje dlouhodobé postupy vnímání, hodnocení, prožívání a reagování všech aktérů školy na to, co se ve škole děje, co se stalo v minulosti, nebo co se má stát v nejbližších dnech nebo i ve vzdálenější budoucnosti.

V rámci klimatu školy můžeme rozlišit jeho **dva krajní typy**:

Otevřené klima školy – Ve škole převládá vzájemná důvěra, učitelé jsou zaujatí pro svou pedagogickou práci, jejich chování je otevřené a nepředstírané. Ředitel školy spolupracuje se svými podřízenými a jde jim osobním příkladem. Pravidla chování a chodu školy jsou jasná a stálá.

Uzavřené klima školy – opak předchozího. Převládá vzájemná nedůvěra, učitelé nemají chuť se angažovat v pedagogické práci, jsou až apatičtí a lhostejní k výsledkům svého pedagogického snažení. Ředitel je neosobní, nejeví pochopení pro své podřízené, školu řídí formálně a byrokraticky, nedovede ocenit kvalitní práci.

Jestliže klima školy neodpovídá představám jeho účastníků, měly by po analýze stavu a stanovení cílového stavu následovat cílené zásahy. Avšak zásahy do klimatu školy musí být velice pečlivě promyšleny a připraveny, mohou být totiž problematické. Hlavní **problémy** jsou tři:

- Škola je složitý organismus a změny v takovém složitém organismu nejsou snadnou záležitostí.
- Zásahy se mohou odehrávat na různých úrovních organizace školy, ale změna jedné úrovně nemusí ovlivnit úroveň jinou.

- Změna klimatu školy je vlastně změna cílů, postojů, každodenních činností a chování desítek až stovek lidí, proto nelze výsledky očekávat rychle a ani u všech zúčastněných. Jestliže se ve škole vyskytnou negativní jevy, může se změna klimatu zaměřit na prevenci a eliminování takových jevů. Ve školách většinou jsou zkušenosti s protidrogovými programy, podobné preventivní programy se mohou zaměřit na násilí ve škole, prevenci úrazovosti, prevenci stresu u žáků apod.

4.2. VEDENÍ ŽÁKŮ KE KÁZNI

„Škola bez kázně je mlýn bez vody“

J.A. Komenský

Kázeň by neměla být vynucená, měla by být přijímána dobrovolně a opírat se o vzájemný respekt, lásku a důvěru.

Osvojování pravidel se musí stát nedílnou součástí vyučování . Jejich dodržování pomáhá vytvořit příznivé sociální klima a umožňuje nerušené vyučování...

Ve třídě je důležité vymezit pravidla, která vnášejí pocit bezpečí a řád života celé třídy. K tomu slouží nejen školní řád ale také vytvořená zvláštní pravidla, která nesou specifické kroky pro celou třídu a také pro učitele. Aby si učitel zachoval autoritu, měl by přistupovat ke svým svěřencům s přátelským porozuměním, měl by mu rozumět a být jeho rádce a přítelem. Žákovi by měla být dána možnost, aby se mohl na učitele kdykoli obrátit a říci mu vše, co ho zneklidňuje nebo tíží. Pro tento krok je důležité především navázání přirozené důvěry mezi učitelem a jeho svěřenci.

Nejdůležitější pro posílení vhodného chování je modelování situací a hraní rolí.

Základem je, aby se požadovaným způsobem chování projevoval i vychovat.

Zároveň přitom je důležité, aby bylo poukazované především na vhodné projevy chování, nikoli na nevhodné.

Vhodným prostředkem pro posilování vhodného chování jsou prostředky jak verbální tak neverbální.

Stačí jen odměnit dítě očním kontaktem, úsměvem, stiskem ruky, poplácáním po rameni, pohlazením atd.

Jedním z nejúčinnějších verbálních výchovných prostředků je pochvala jak uvádí Z. Matějček, který doporučuje, abychom jednotlivé činnosti řadili tak, aby je žáci mohli bez problémů vykonávat a my je za to mohli dostatečně odměnit pochvalou.

Stejný vliv jako pochvala má povzbuzení nebo odměna. Vhodné je odměnit žáka například oblíbenou činností.

Pokud se však projeví chování nevhodné, měly by být rady a varování proneseny vždy s klidnou jistotou, zcela krátce, působivě a věcně.

4.3. VLIV UČITELE NA KLIMA ŠKOLNÍHO PROSTŘEDÍ

Způsob výchovy v sobě nese podstatné charakteristiky záměrného i nepřímého působení na dítě, upevňuje postupy, techniky, praktiky, strategie, ale také názory.

Zahrnuje postoje učitelů k dětem, vzájemné emoční vztahy dospělých s dětmi, míru a způsob kladení požadavků a jejich kontrolu, druh a množství odměn a trestů, celkové emoční klima.

	autoritativní styl	liberální styl	demokratický styl
řízení žákovy činnosti	siné "totalita"	slabé "anarchie"	střední "demokracie"
spolupráce učitel-žák	Ne	ne	ano
vedení k zodpovědnosti	Ne	ne	ano
sociální klima	strach z učitele	nejistota	optimální klima
kommunikace	jednostranná U-Ž	nejistá	oboustranná U-Ž, Ž-U
kázeň	ano-nastolená U	nekázeň	ano-stanovená pravidly

4.3.1. Autoritativní styl

Je založen na učitelově nedůvěře v žákovy schopnosti na neustálém vedení a kontrole, na okamžitém a bezpodmínečném podřízení se žáka učiteli vynucovaném častými tresty.

Velmi typická je absence dialogu a spolupráce.

Žákovi není umožněna vlastní iniciativa, je jen prostředkem výchovy.

Výuka probíhá v napjatém sociálním klimatu.

4.3.2. Liberální styl

Vychází z krajního pedocentrismu, přeceňuje vnitřní faktory a nedoceňuje vliv faktorů sociálních.

V oblasti kázně se to projevuje učitelovou rezignací na řízení a kontrolu žákovy činnosti, ponecháním maximum volnosti v činnosti a rozhodování.

Důraz je kladen na spontánnost, individualitu a tvořivost žáka na něhož nesmí být vyvíjen žádný nátlak.

4.3.3. Demokratický styl

Vychází z potřeb žáka, učí děti vzájemnému soužití.

Děti jsou vedeny k pochopení pravidel. Moje svoboda končí tam, kde začíná omezovat svobodu druhého.

Hlasové projevy dětí a jejich pohyb po třídě musejí být takového rázu, aby nerušily ostatní při práci. Děti se učí vzájemně spolupracovat a komunikovat.

Žáci se také učí odpovědnosti a samorozhodování, kdy učitel připraví širší nabídku učebních činností a žáci si vyberou tu, která je pro třídu nejlákavější.

Tento styl pojetí kázně odpovídá demokratickému stylu pojetí výchovy, který je založen na důvěře učitele v žákovy schopnosti a na optimistickém a kladném vztahu k němu.

Učitel žáka vede a kontroluje, zároveň mu poskytuje dostatek prostoru pro jeho iniciativu a rozvoj.

Žák je veden k samostatnosti a odpovědnosti, spolupráci.

Vhodné chování si učitel nevynucuje násilím.

4.4. TVOŘENÍ SKUPIN

Velikost skupiny volíme v závislosti na typu činnosti, avšak šest a více hlav dohromady znamená pro žáka málo práce, a když se najednou plete více než osm párů rukou, je to jen ke škodě.

Čím větší skupina:

- tím více si bude jista správností svých zjištění a tím pravděpodobněji se odváží oponovat názorům učitele
- tím větší je pravděpodobnost, že úkol správně provede
- tím více zkušeností bude mít pro případné argumenty
- tím méně času nám zabere všechny skupiny obejít
- tím pomaleji se dokáže rozhodovat a tím složitěji na něčem shodnout.

Čím menší skupina:

- tím více činností bude probíhat, a tudíž,
- tím méně bude těch, kdo jen pasivně přihlížejí
- tím rychleji se bude rozhodovat.

Jak rozdělovat žáky do skupin

Náhoda - skupiny však mohou být na počátku poněkud rozpačité.

Kamarádství - takovéto skupiny jsou mezi žáky oblíbené, mohou však být na překážku, jestliže chceme působit na změnu názorů a postojů žáků. Musíme též počítat s tím, že budou vznikat výhradně chlapecké či dívčí skupiny a občas i party a skupiny jiným členům uzavřené.

Výsledky, zkušenosti žáků - žáky rozdělíme podle jejich výsledků, popřípadě podle jejich společné slabiny. Tento postup umožňuje, aby každá skupina pracovala vlastním tempem.

Záměrné promíchání - vytvoříme různorodé skupiny, v nichž jsou mezi žáky velké odlišnosti. Tyto skupiny pomáhají zabraňovat žákům v zaujatosti a umožňují, aby se učili jeden od druhého. Rovněž přijdou vhod, chceme-li formovat názory a postoje žáků.

Výběr podle zasedacího pořádku - tato metoda se používá nejčastěji. Vybíráme však žáky, kteří sedí za sebou. Členové skupiny si pak mohou lépe vzájemně vidět do tváře, což je velice důležité.

4.4.1. Příklady

- rozdělení podle měsíce, ve kterém se žáci narodili – používat pouze gesta (listopad – padá listí, prosinec – dárky, leden – lyže atd.)
- rozdělení podle národností (na kartičkách je zvolený počet jednotlivých národností, žáci si vytáhnou každý jednu a hledají své partnery do skupiny)
- k rozdělení do dvojic učitel rozdá každému žákovi ve třídě kartičku, na které je napsáno nebo nakresleno zvíře – následně vyzve žáky, aby k sobě hledali stejnou dvojici pomocí zvuků, které jednotlivá zvířata vydávají, nebo pohybů (had, holub, žába, kuň)
- učitel má v ruce kartičky několika barev a každý žák si postupně tahá. Skupinky vzniknou přiřazením stejných kartiček (žáků) k sobě. Počet skupinek záleží na počtu barevných kartiček.
- jeden žák řekne křestní jméno nebo slovo na počet písmen daný učitelem a žáci se podle něj rozpočítají, skupinky vzniknou přiřazením jednotlivých písmen (žáků) k sobě (např. J – I – R – K – A : vznikne 5 skupinek)
- rozpočítávání podle čísel (např. první až pátý)
- žáci se seřadí podle výšky a skupinky vzniknou rozpočítáním

4.5. SEBEPOZNÁNÍ

Už od narození jsme obklopeni lidmi – okolím a vytváříme si k nim určitý vztah. Základní škola je prostředím, kde vznikají první velká a opravdová přátelství. Je to místo, kde trávíme většinu našeho času a proto je zapotřebí, abychom s lidmi kolem nás dobře vycházeli, abychom se naučili s nimi komunikovat.

V tuto chvíli je důležité, aby si děti uvědomily, jaký postoj zaujímají k sobě a jaký k ostatním. Hlavní je znát důvody, proč tomu tak je. Kolektiv ve třídě se vyvíjí od první třídy a děti se navzájem poznávají a to jak dobré, tak i špatné vlastnosti. Cvičení v tomto okruhu by měla pomoci žákům uvědomit si, co oceňují na ostatních, proč někoho mají rádi a jiné ne a hlavně jde o hodnocení sebe sama. Pro dospívajícího člověka je důležité vědět, jak je hodnocen okolím a jak se s tímto hodnocením vyrovnává.

4.5.1. Hry

Místo po mé pravici je volné¹

Cíl: Naučit se vyjádřit před ostatními, říct svůj vlastní názor na někoho, i když to ostatní mohou cítit jinak.

Popis cvičení:

- Všichni žáci ve třídě si vezmou židli a třídu upraví tak, aby si mohli dát židle do kruhu.
- Jedno místo zůstane volné a ten, kdo sedí vlevo od prázdného místa, začíná. „Místo napravo ode mne je volné, přál/a bych si, aby vedle mě seděl/a, protože" Uvádějí se kladné vlastnosti. Ten, kdo je za pozitivní kvalitu své osobnosti vybrán, se přesune na volnou židli a poděkuje za kladné hodnocení. Tím se uvolnila na jiném místě kruhu židle a hra může opět pokračovat již známou formulkou „Místo po mé pravici je volné...".
- Příkladem může být: „Místo napravo ode mne je volné, přál/a bych si, aby vedle mě seděl/a, protože *je mi sympatický, dokáže mi pomoci s domácími úkoly, působí na mě odpovědně, je přátelská* atd.
- Hra si vyžaduje svižné tempo.
- Možná některé žáky překvapí, jakých kvalit si u nich ostatní nejvíce váží.
- Učitel se do hry může také zapojit, ještě by měl upozornit žáky na to, aby někdo nebyl volen více jak dvakrát nebo jen jednou.

¹ Hermochová, S.: Hry pro život; 1. vyd. Praha: Portál 1994, str. 20

Hodnocení: Učitel může směřovat k pocitům, k uvědomování si snadnosti či nesnadnosti takových pozitivních výroků. Dále k tomu, jaké pro žáky je tyto výroky poslouchat, vyjadřovat atd.

„Já“ podle mne a ostatních

Cíl: V tomto cvičení by se žáci měli pokusit o soustředěný pohled do svého vnitřního světa a načrtnout jeho celistvý obraz sestavený z vlastností a schopností, z příznačných rysů jejich jednání. Dále ho porovnat s tím, jak je hodnotí okolí.

Popis cvičení:

Hodnotit sám sebe patří k tomu nejtěžšímu úkolu v lidském životě. Zkuste se někdy postavit před zrcadlo a 10 minut pozorovat soustředěně svou tvář. Možná namítnete, že je to ztráta času, že dobře utajené pohyby mimických svalů v obličeji měl každý příležitost dostatečně pozorovat při ranních a večerních hygienických rituálech. Není to tak! Po oněch 10 minutách, během nichž se nebudete rozptylovat žádnou vedlejší činností, před vámi z plochy zrcadla vyvstane překvapivě neznámá osobnost. A to jste zatím stále ještě na povrchu.

- Učitel nejprve rozdělí třídu do náhodných dvojic, žáci v jednotlivých dvojicích si sednou k sobě. (Toto rozdělení je důležité i proto, aby nás nehodnotil náš největší kamarád).
- Poté učitel rozdá pracovní listy a každý žák v tabulce „sebehodnocení“ označí křížkem, do jaké míry jsou uvedené vlastnosti charakteristické pro jeho osobnost. 10 zaznamenaných označení propojí do křivky.
- Po vyplnění této tabulky si žáci přehnou pracovní listy tak, aby byla na vrchu nevyplněná tabulka „hodnocení druhými“. Ve dvojici si žáci pracovní listy prohodí a každý vyplňuje, jakým způsobem spojuje s tebou těchto 10 charakteristik on.
- Je důležité, aby všichni své hodnocení vyjádřili pravdivě a co nejupřímněji.

Pracovní list

SEBEHODNOCENÍ

JMÉNO					
DATUM					
Osobní vlastnosti	velmi silně	silně	spíše silně	spíše slabě	slabě
sebejistota					
nezávislost					
nesobeckost					
tolerance					
schopnost vcítění					
porozumění					
ctižádost					
optimismus					
upřímnost					
přátelskost					

HODNOCENÍ DRUHÝMI

JMÉNO			DATUM		
Hodnocen kým					
Osobní vlastnosti	velmi silně	silně	spíše silně	spíše slabě	slabě
sebejistota					
nezávislost					
nesobeckost					
tolerance					
schopnost vcítění					
porozumění					
ctižádost					
optimismus					
upřímnost					
přátelskost					

- Po vyplnění druhé tabulky se pracovní list vrátí do rukou hodnoceného žáka a ten porovná sebehodnocení s hodnocením spolužáka.
- Pokud je vaše sebejistota nízká, každé negativní hodnocení vás zneklidňuje a rozčiluje. Vaše sebejistota je naproti tomu výrazná, jestliže na cizí hodnocení přihlížíte jako na možnost něco se o sobě dozvědět, zároveň ho však zbytečně nepřeceňujete. Neboť zdravá sebejistota se projevuje značnou nezávislostí na cizích soudech. Sebejistý člověk nemá

strach ani ze sebe samého, ani ze soudu jiných lidí. Svě vlastnosti rozvíjí, aniž by se staral o jejich poměrování.

Hodnocení: Žáci by měli dojít k závěru, že je různé osoby hodnotí značně rozdílně, obdobně rozdílné může být vlastní hodnocení a hodnocení jinými. Následuje diskuse, proč tomu tak je - U kterých vlastností se objevily odlišnosti?, Které rozdíly v posuzování osobnostních kvalit žáky překvapily? Je pro lidi obecně důležité hodnocení druhými? Co si z toho odnesou?

- Co se ti na hře líbilo?
- Co pro tebe bylo obtížné?
- Jak dobře se vzájemně znáte?

Kladné a záporné vlastnosti

Cíl: Popřemýšlet o vlastních kvalitách a pokus o změnu.

Popis cvičení:

- Učitel nejdříve rozdá pracovní listy a každý žák si v klidu vypracuje otázky.
- Na pokyn učitele utvoří třída kroužek ze židlí a každý za sebe před skupinou sdělí, jaké má podle svého názoru kladné a záporné vlastnosti.

Pracovní list

Zamysli se nad svými kvalitami, kromě mnoha dobrých vlastností najdeš určitě i to, co bys na sobě rád(a) změnil(a). Možná právě to je občas příčinou tvých obtíží v kontaktu s ostatními.

Zaznamenej si nejdříve své vlastnosti do dvou řad a teprve potom o nich promluv před ostatními.

- a) Čeho si na sobě vážím (pozitivní kvality mé osobnosti – nejméně 3).

.....

- b) Co bych na sobě rád(a) změnil(a) – opět uveď více vlastností.

.....

- Jak se vyjádřili ostatní k tvému sdělení?
- Jsou překvapeni? Nesouhlasí či naopak souhlasí?

Hodnocení: Žáci by měli být schopni vyjádřit svůj postoj k ostatním, co se jim na sobě líbí, nebo naopak co by chtěli změnit. Důležité také je, aby se naučili přijmout hodnocení druhými, tím se o sobě něco dovědět a pokusit se o změnu. Důležité je

žáky upozornit, že se během života setkáme s kritikou a musíme se naučit ji „skousnout“.

První dojem

Cíl: Jak na nás působí lidé při prvním setkání a jak nás toto setkání ovlivní při další komunikaci.

Popis cvičení:

- Učitel rozdělí žáky do skupinek po 3-5, společným úsilím každá skupinka vymyslí 5 bodů, čeho si všímáme na první pohled u cizích lidí- př. Do třídy přijde jako nová paní učitelka (nový žák), na co se zaměřujeme jako první věc???
- Učitel přinese do třídy 2 obrázky lidí (mohou to být i známé osobnosti, ale lépe použít neznámé tváře, aby to žáky nesvádělo k hodnocení jejich hereckých kvalit), které pověsí na tabuli tak, aby na ně všichni žáci viděli. Po chvilce prohlížení žáci uvádějí:
 - Jak na mě tito dva lidé působí?
 - Jací asi jsou a proč?
 - Mají všichni stejný názor?
- Pro toto cvičení požádá učitel žáky hodinu předem o to, aby každý z nich přinesl fotku z dětství (v okruhu 1-2 let, nebo nechá učitel volbu na žákovi, aby vybral takovou fotku, kde si je nejméně podobný)
- Na 2 spojené lavice učitel fotky rozprostře a žáci po jednom přicházejí a vybírají fotky, na kterých poznávají své spolužáky a popisují přesně podle jakého znaku svého spolužáka poznali.

Hodnocení: Žáci by si měli uvědomit, že úpravou zevnějšku nebo také úpravou prostředí sdělujeme něco svému okolí. Proč tomu tak je? Může to být snaha odlišit se od ostatních nebo se tímto způsobem začlenit mezi určitou skupinu lidí....atd.

4.6. POSTUPY PŘI NEVHODNÉM CHOVÁNÍ

Zásadním prostředkem, jak si učitel udržuje ve třídě autoritu, je dodržování stanovených pravidel a to soustavně, důsledně, okamžitě jak se projeví nedodržování těchto pravidel.

Jednoduchým prostředkem, jak reagovat na objevující se nekázeň je neverbální komunikace, - odmlčení se učitele a zaměření se přísným pohledem , projít mezi lavicemi a postavit se u rušitele, gestem naznačit nespokojenost.

Jako verbální prostředek slouží mnohdy napomenutí, zvýšení hlasu či připomenutí stanovených pravidel.

Dalšími formami jsou odepření oblíbené činnosti, odepření žákových privilegií, omezení jeho volného času, náprava škody, nebo nesoucí trest, který je také stanoven v samostatně vytvořených pravidlech.

5. ZKOUMÁNÍ KLIMATU TŘÍDY

V současnosti existuje několik metod a přístupů, jak zkoumat a posuzovat klima školní třídy. Jejich přehledné shrnutí poskytuje J. Mareš a J. Krivohlavý.

5.1. Sociometrický přístup

Objektem studia je školní třída jako sociální skupina. Výzkum zjišťuje, jak je třída strukturována, jestli se její struktura mění.

Nezávislou proměnnou bývá sympatie mezi žáky ve třídě, oproti tomu závislou proměnnou bývá chování žáků, chování celé třídy, školní úspěšnost celé třídy jako celku.

K výzkumu se používá například sociometrický dotazník.

5.2. Organizačně – sociologický přístup

Objektem studia je jednak celá školní třída, která se považuje za organizační jednotku, ale také učitel, který je řídícím pracovníkem.

Výzkum se opírá především o rozvoj týmové práce ve vyučovací hodině, zda je při plnění úkolů redukována nejistota.

Nezávisle proměnnou bývá míra pedagogické autority, možnost a prostor pro vzájemnou komunikaci.

Závisle proměnnou se stává výkonnost třídy jako celku a přírůstek žákovských výkonů v konkrétních vyučujících předmětech.

5.3. Interakční přístup

Hlavní zájem je kladen na interakci mezi učitelem a žáky v průběhu vyučující hodiny.

Přímé a nepřímé působení učitele se stává nezávislou proměnnou.

Závislou proměnnou bývá výkonnost třídy a jednotlivých žáků, efektivita učitelovy práce.

Metodou pro zkoumání je standardizované porovnávání, později také počítačové metody, popis a rozbor nahrávek interakce.

5.4. Pedagogicko – psychologický přístup

Objektem studia je spolupráce žáků ve třídě, operativní učení v malých skupinách.

Nezávislou proměnnou je podpora žáků, vzájemná závislost a jejich sebepojetí.

Závislou proměnou jsou postoje žáků k učivu a výkonnost celé třídy a jednotlivých žáků.

Metodou pro výzkum je posuzovací škála.

5.5. Školně – etnografický přístup

Objektem studia je zde nejen školní třída, ale i učitelé a celý přirozený život školy.

Badatel se zajímá o to, jak klima funguje, jak jej vnímají a popisují svými slovy aktéři.

Diagnostickou metodou se stává pozorování.

U tohoto přístupu se nedá uvažovat o závislé a nezávislé proměnné.

5.6. Vývojově psychologický přístup

Objektem studia je žák jako osobnost a školní třída, která působí jako sociální prostředí, ve kterém se žákova osobnost má vyvíjet.

Badatel se zajímá o ontogenezi žáků v období prepuberty a puberty, proto se výzkum provádí v období 5. – 8.- ročníku školní docházky.

Nezávisle proměnnou je učitelovo řízení výuky, individuální přístup k žákům, způsob hodnocení.

Naopak závislou proměnnou je školní neúspěšnost, negativní vnitřní motivace pro učení, nezájem žáků o školu.

5.7. Sociálně – psychologický a environmentalistický přístup

Objektem studia je školní třída jako prostředí pro učení.

Badatel se zajímá o kvalitu klimatu.

Nezávisle proměnnou jsou vzájemné vztahy mezi aktéry, možnost osobního rozvoje.

Závisle proměnnou jsou školní výkonnost třídy i jednotlivých žáků, postoje k učení, rozdíly mezi učiteli vyučující tutéž třídu...

(Mareš, J., Křivohlavý, J., 1995)

6. SOCIÁLNÍ UČENÍ

Sociální učení je produktem socializace a teorie sociálního učení zabývající se otázkou, jak se lidé učí navzájem jeden od druhého a jakým způsobem si vytvářejí na základě pozorování modely, podle nichž pak jednají.

Teorie sociálního učení je spjata s názorem, že tresty a odměny hrají důležitou roli v učení.

Proces socializace tedy probíhá na základě mnoha sociálních fenoménů, z nichž nejdůležitější je sociální přizpůsobení, nápodoba a imitace.

6.1. Sociální podmiňování - učení nápodobou. Jde o nejrozšířenější strategii lidského učení a socializace. Prostřednictvím této formy učení získává člověk nové znalosti a formy jednání pozorováním jiných lidí a událostí, aniž se jinak účastní jejich chování a bez jakýchkoli přímých důsledků.

6.2. Imitace je zvláštním druhem sociálního učení a hraje důležitou roli při sociálním a kulturním přenosu. Na osvojení nového chování má vliv cílové zaměření. Tj. jakého cíle chceme svým chováním dosáhnout. V tomto smyslu k dosažení cíle nevede vždy nové chování.

6.3. Identifikace, narozdíl od imitace, je založena na introjekci - promítnutí vzoru do vlastního já, hlubokém ztotožnění se vzorem, zatímco imitace je záležitostí dílčího projevu chování.

6.4. Očekávání - znamená, že jedinec spoléhá na to, že chování povede k zamýšlenému cíli a naopak. Mají-li zamýšlené cíle hodnotu stejnou, pak hraje roli otázka, do jaké míry se jeden z nich vyplatí. Očekávání jsou založena na předchozí zkušenosti: nakolik bylo chování úspěšné v minulosti, natolik očekáváme stejný výsledek i v přítomnosti.

(Nakonečný, M., 1999)

PRAKTICKÁ ČÁST

7. Cíl výzkumu a hypotéza

Cílem naší diplomové práce je průzkum sociálního klimatu školní třídy z hlediska spokojenosti žáků ve třídě, konfliktnosti ve třídě, soutěživosti a obtížnosti učení, soudržnosti třídy, kázně a chování žáků ve třídě.

Veškeré informace v této diplomové práci by měly vést k pochopení a odhalení sociálního klimatu školní třídy, jednak z pohledu žáka tak učitele.

Závěrečná stanoviska jsou vypracována na základě výzkumu prováděného ve 3., 4., 5. třídách Základní školy v Kopidlně, kde jsme chtěli ověřit domněnku, zda na již zmiňované základní škole v jednotlivých třídách je žádoucí školní klima, které vede k správnému rozvoji osobnosti žáka.

Hypotézy:

H 1.1: Sociální klima školní tříd z pohledu celé třídy je žádoucí.

H 1.2. Sociální klima školní třídy z pohledu celé třídy je nežádoucí.

H 2.1. Žáci a učitelé vnímají klima školní třídy u jednotlivých proměnných stejně.

H 2.2 Žáci a učitelé vnímají klima školní třídy u jednotlivých proměnných rozdílně.

8. Charakteristika výzkumu

V České republice se objevily výzkumy vyučovacího klima již v 70. a 80. letech, větší zájem pedagogické veřejnosti však zaznamenal výzkum vyučovacího klimatu až po roce 1990.

Této problematice se věnovali např. J. Mareš, J. Lašek, M. Klusák, A. Škaloudová atd. Námi zadaný dotazník vychází z předpokladu, že nejlepšími experty na zhodnocení vyučování jsou žáci, kteří mohou poskytnout množství informací o svém subjektivním prožívání vyučovacích situací, což stále vzbuzuje obavy u mnohých učitelů v případě, že žáci hodnotí jejich projevy.

Žáci tak zastupují tři role: vlastních aktérů vyučování, jeho pozorovatelů a hlavních posuzovatelů.

Výzkum byl prováděn v pěti třídách (3.A, 3.B, 4.A, 4.B a v 5. třídě).

Dotazník byl vyplněn 91 žáky a 5 třídními učiteli, kteří se střídají v jednotlivých třídách při vyučování.

V tabulce jsou zpracována data o jednotlivých třídách, které výzkum podstoupily.

Třída	Počet žáků	Počet	
		dívek	chlapců
3.A	19	13	6
3.B	17	11	6
4.A	15	8	7
4.B	15	9	6
5. třída	25	15	10
Celkem žáků	91	56	35

Realizace výzkumu a použité metody

9. Realizace výzkumu

Před zadáním dotazníku žákům Základní školy v Kopidlně, byla realizace vyplnění dotazníku projednána nejprve s ředitelem školy. Po laskavém svolení byl dotazník zadán ve vybraných třídách.

Dotazník byl uveden vysvětlením podstaty výzkumného šetření a jednotlivými pokyny pro jeho vyplňování, které jsem sama zadala žákům i učitelům.

Zdůrazňoval se cíl výzkumu, způsob posouzení výpovědí a především anonymita výzkumu.

V našem případě jsme k posuzování dotazníků přizvali také samotné učitele, kteří mohli vyjádřit své vnímání vyučování, a následně jsme porovnaly jejich zodpovězení otázek s názory žáků.

Následoval požadavek na vyplnění dotazníku, který obsahoval 30 položek, což jsme považovali z hlediska výpovědní hodnoty dotazníku za dostatečné.

Položky měly charakter uzavřených otázek.

Jednotlivé otázky sledovaly nejen fakta ale také mínění a postoje respondentů dané třídy.

Použité metody

Se stanovenými hypotézami souvisí i zvolená výzkumné metody.

Naší výzkumné práci, zaměřené na klima školní třídy předcházelo studium literárních publikací od autorů, kteří se zabývají touto problematikou (viz. seznam použité literatury).

9.1. 1 použitá metoda – standardizovaný dotazník

K realizaci výzkumu sociálního klimatu školní třídy jsme použili explorativní metodu *standardizovaného dotazníku*.

Tento dotazník z původní podoby My Vase Inventory přeložil a upravil Jan Laška z Pedagogické fakulty v Hradci Králové.

(Lašek, J., 1991)

Pro výzkumné účely jsme po drobné úpravě použili standardizovaný dotazník, s názvem „Naše třída“, i my.

Dotazník „**Naše třída**“ obsahuje 30 výroků a zjišťuje 6 následných parametrů.

1. **spokojenost ve třídě** – tento parametr nám vymezuje vztah žáků ke své třídě a míru spokojenosti ve třídě
2. **konfliktnost ve třídě** – u tohoto parametru zjišťujeme míru třenic, sporů, rvaček v dané třídě
3. **soutěživost ve třídě** – konkurenční vztahy a snaha po vyniknutí charakterizuje tento třetí parametr
4. **obtížnost učení** – zde zjišťujeme nároky na učení
5. **soudržnost třídy** – charakterizuje zjištění, zda daná třída má rysy jednotného kolektivu
6. **kázeň a chování třídy** – ukazatelem je míra spolupráce, stylu učitelského působení

Dotazník „Naše třída“ byl zpracován ve 3. a 4. třídách formou uzavřených otázek.

Na těchto 30 výroků měli žáci odpovědět podle nabídnutých odpovědí ANO, NE, NEVÍM.

Na jednotlivé otázky bylo možné odpovědět jednou ze dvou vzájemně se vylučujících se odpovědí.

Respondenti vyjadřovali svůj názor zapsání odpovědi ano ,ne podle toho, zda s tvrzením souhlasili nebo nesouhlasili.

Případnou opravu záznamu prováděli respondenti přeškrtnutím chybného údaje zapsáním nové odpovědi, která platí.

Hlavní výhodu uzavřených otázek jsme spatřovali v tom, že mohly být respondentům srozumitelnější a že je nenutily zvolit jednu ze je nutili zvolit jednu ze dvou krajních hodnot a tak neinklinovali k časté odpovědi NEVÍM.

Také vyplnění dotazníku a jeho zpracování bylo jednodušší a časově efektivnější.

Uvědomovali jsme si však rovněž nevýhodu této formy uzavřených otázek, že všechny možné kvality odpovědí byly násilně vtěsnány do připravených odpovědí, což mohlo navodit tzv. „černobílé vidění“ situace.

Tuto formu uzavřených otázek jsme přesto zvolili proto, jelikož žáci 3. a 4. třídy, po konzultaci s třídními učiteli daných tříd, nebyli schopni ohodnotit jednotlivé otázky bodovým systémem od 1 – 5. Tuto formu bodového systému jsme využili v 5 třídě.

Výhodou uzavřených otázek je možnost dvou způsobů statického zpracování a to:

- a) pomocí výpočtu aritmetického průměru pro každý parametr (který jsme využili i my v naší diplomové práci)
- b) procentuální vyhodnocení vnímání klimatu žáky a jejich třídními učiteli (s odchylkou tolerance do 20%)

Pro statické zpracování dotazníku „Naše třída“ jsme stanovili hodnotový systém odpovědní ANO na 3 body, odpovědi NE byly ohodnoceny 2 body a odpověď NEVÍM (popřípadě nezodpovězení otázky) na 1 bod.

Klima školní třídy je tím lepší, čím vyšších hodnot dosáhly parametry 1.a 5. a čím nižších hodnot dosáhly parametry 2.,3.,4.

Zadáním a vyhodnocením dotazníku se budeme zabývat v následujících kapitolách.

Výzkum byl uskutečněn na základní škole v Kopidlně v I. pololetí školního roku 2005/2006, a to v třetích,čtvrtých a pátých třídách.

Vyplněné zadání dotazníku uvedeme v přílze.

9.2. 2. použitá metoda

Rozhovor:

Dále jsme jako výzkumnou metodu použili rozhovor s třídními učiteli.

Rozhovor je takovou technikou shromažďování materiálu, která je založena na individuálním přístupu a bezprostřední komunikaci.

Tato výzkumná metoda je metodou flexibilní tj. lehce přizpůsobitelnou.

Spočívá v kontaktu dvou osob, nichž každá má svou specifickou úlohu. Často je hodné rozhovor použít jako doplňující metodu k dotazníku.

Mezi výhody rozhovoru patří přístupnost, bezprostřednost a přirozenost v dané situaci.

K nevýhodám rozhovor patří, jako u každé metody založené na přímém kontaktu dvou či více lidí, technický záznam údajů.

U rozhovoru je důležitá přesná, jasná a srozumitelná formulace otázek.

Po vyplnění dotazníku respondenty a třídními učiteli jsem navázala s třídními učiteli bližší kontakt, kde jsme hodnotili jednotlivé odpovědi žáků a porovnávali tyto odpovědi s míněním třídních učitelů dané třídy. Také byly kladeny otázky ohledně metod používaných při vyučování.

Záznam jednotlivých odpovědí jsme zapisovali na papír, pro možné zpracování těchto informací.

Při rozhovoru byly kladeny následující otázky:

Jaké metody používáte při odměňování žáků?

Zajímáte se o žáky i mimo vyučování?

K jakému stylu učitelského vedení by jste se přiřadil(a)?

Dáváte žákům možnost výběru při vyučování?

Jakým způsobem řešíte spory?

Myslíte si, že Vaší třídě je šikana?

Hodnotíte žáky i jiným způsobem, než známkami?

Po vyplnění dotazníku žáky, setkali jste se s rozdíly s vaším míněním na třídu?

Dávají Vám žáci najevo že jste oblíbeným/neoblíbeným učitelem?

Rozhovor byl proveden s pěti třídními učiteli, a to na základě předem vytvořených (výše uvedených) otázek, s každým učitelem zvlášť.

Vyhodnocení rozhovoru viz. kapitola č. 12.

10. Dotazník „Naše třída“

Dotazník NAŠE TŘÍDA

Dotazník není žádná zkouška, nejsou zde nějaké dobré nebo špatné odpovědi.

Každou větu v dotazníku si nejprve řádně přečtěte a na jednotlivé otázky odpovídejte

ANO či NE, podle toho k jakému názoru se přikláníte.

Odpověď NEVÍM používejte co nejméně.

Jméno.....Třída..... Datum.....

1. Školní práce baví všechny děti v naší třídě.
2. V naší třídě se děti mezi sebou často perou a pošťuchují.
3. V naší třídě mezi sebou často soutěžíme, kdo je nejlepší ze třídy.
4. Učení v naší třídě je velmi náročné.
5. Všichni spolužáci ve třídě jsou mými kamarády.
6. Při výkladu učiva jsou žáci stále potichu, nevyrušují učitele.
7. Všichni žáci jsou v naší třídě spokojeni.
8. Někteří žáci v naší třídě neradi pomáhají druhým spolužákům.
9. Mnoho žáků z naší třídy si přeje být v práci lepší než ostatní spolužáci.
10. Jen záložáků zvládá školní práci bez cizí pomoci.
11. Všichni žáci ve třídě se dobře znají a jsou dobrými kamarády.
12. Děti z naší třídy mají celou třídu žáci a nechtěli by být v jiné třídě.
13. Žáci naší třídy se snaží, aby za nimi bylo vidět kus dobré práce.
14. Někteří žáci dělají jiným spolužákům naschvály, někteří žáci se jich bojí.
15. Ně kterým dětem v naší třídě je nepříjemné, že mají horší známky než druzí.
16. V naší třídě umí pracovat jen chytré děti.
17. Všechny děti v naší třídě jsou mými dobrými kamarády, kterým věřím.
18. Při hodině jsou všechny děti zapojeny do práce, nikdo se neulívá.
19. Všem dětem se v naší třídě líbí, jsme dobrý kolektiv.
20. Určití žáci musí mít vždy pravdu i za cenu násilí, ostatní se musí přizpůsobit.
21. Někteří žáci ve třídě se snaží být v učení lepší než ostatní.
22. Vyučování je pro všechny žáky namáhavé a často nezajímavé.
23. Všichni se v naší třídě navzájem dobře snášíme, máme se rádi.
24. Učitel se žákům vždy snaží pomáhat se školní prací.
25. V naší třídě je často legrace, vládne zde dobrá nálada a klid.
26. Hodně se ve třídě hádáme, děláme si naschvály, pošťuchujeme se a ničíme si věci.
27. Ně které děti ve třídě se chlubí tím, že jsou nejlepší ze třídy.
28. Učivo je pro žáky ve třídě náročné, proto hodně dětí má špatné známky.
29. Žáci v naší třídě se mají mezi sebou rádi jako kamarádi.
30. Většina dětí ve třídě dává při výuce pozor nezlobí a nebaví se s spolužáky, nevyrušuje učitele při práci.

10.1.

Klima školní třídy – hlediska

Hledisko	Číslo otázky	Nižší hodnota	Norma	Průměr
Spokojenost ve třídě	1,7,13,19,25	lépe	2,3-3,2	2,75
Konfliktnost ve třídě	2,8,14,20,26	hůře	3,4-4,8	4,1
Soutěživost ve třídě	3,9,15,21,27	hůře	2,2-3,7	3
Obtížnost učení	4,10,16,22,28	hůře	2,9-3,3	3,1
Soudržnost třídy	5,11,17,23,29	lépe	1,8-3-3	2,55
Kázeň a chování třídy	6,12,18,24,30	lépe	2,8-4,0	3,4

ZPRACOVÁNÍ DAT A VÝZKUMU

11. Zpracování dat a výzkumu

Výsledky výzkumu jsem vypočítali aritmetickým průměrem se zaokrouhlením na dvě desetinná místa.

Všech 30 otázek, zjišťujících šest proměnných parametrů (spokojenost ve třídě, konfliktnost ve třídě, soutěživost ve třídě, obtížnost učení, soudržnost třídy, pořádek ve třídě), včetně odpovědí dotazovaných respondentů uvádíme ve zpracovaných tabulkách u jednotlivých tříd.

Pro přesnější zhodnocení dotazníku jsme provedli procentuální vyjádření rozdílnosti vnímání sociálního klimatu, kde jsme si stanovili odchylku 20% , kterou jsme dále posuzovali s vypočítanými hodnotami žáků a jejich třídních učitelů u jednotlivých proměnných.

Zvolili jsme si odchylku (20%) pro možné tolerování rozdílů mezi žáky a učiteli. Ideální průměr, který byl uveden v dotazníku jsme považovali za stoprocentní hodnotu.

U těchto výsledných hodnot jsme vypočetli rozdíl, který byl následně porovnán s námi určenou odchylkou.

11.1. Vyhodnocení dotazníku „Naše třída“
ve 3.A

Ot. č.	Počet odpovědí žáků			Σ bodů	výpočet
	ANO	NE	NEVÍM		
1	7	2	10	35	$(7 \times 3) + (2 \times 2) + (10 \times 1) = 35$
2	18	0	1	55	$(18 \times 3) + (0 \times 2) + (1 \times 1) = 55$
3	8	6	5	42	$(8 \times 3) + (6 \times 2) + (5 \times 1) = 42$
4	6	13	0	44	$(6 \times 3) + (13 \times 2) + (0 \times 1) = 44$
5	14	4	1	51	$(14 \times 3) + (4 \times 2) + (1 \times 1) = 51$
6	10	6	3	51	$(12 \times 3) + (6 \times 2) + (3 \times 1) = 51$
7	13	2	4	47	$(13 \times 3) + (2 \times 2) + (4 \times 1) = 47$
8	12	4	3	47	$(12 \times 3) + (4 \times 2) + (3 \times 1) = 47$
9	15	3	1	52	$(15 \times 3) + (3 \times 2) + (1 \times 1) = 52$
10	9	9	1	46	$(9 \times 3) + (9 \times 2) + (1 \times 1) = 46$
11	16	1	2	52	$(16 \times 3) + (1 \times 2) + (2 \times 1) = 52$
12	19	0	0	57	$(19 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 57$
13	18	0	1	55	$(18 \times 3) + (0 \times 2) + (1 \times 1) = 55$
14	16	1	2	58	$(16 \times 3) + (1 \times 2) + (2 \times 1) = 58$
15	12	4	3	47	$(12 \times 3) + (4 \times 2) + (3 \times 1) = 47$
16	12	6	1	49	$(12 \times 3) + (6 \times 2) + (1 \times 1) = 49$
17	11	7	1	48	$(11 \times 3) + (7 \times 2) + (1 \times 1) = 48$
18	9	9	1	46	$(9 \times 3) + (9 \times 2) + (1 \times 1) = 46$
19	17	1	1	54	$(17 \times 3) + (1 \times 2) + (1 \times 1) = 54$
20	7	10	2	43	$(7 \times 3) + (10 \times 2) + (2 \times 1) = 43$
21	17	2	0	55	$(17 \times 3) + (2 \times 2) + (0 \times 1) = 55$
22	6	8	5	39	$(6 \times 3) + (8 \times 2) + (5 \times 1) = 39$
23	8	6	5	41	$(8 \times 3) + (6 \times 2) + (5 \times 1) = 41$
24	17	1	1	54	$(17 \times 3) + (1 \times 2) + (1 \times 1) = 54$
25	16	1	2	52	$(16 \times 3) + (1 \times 2) + (2 \times 1) = 52$
26	3	14	2	39	$(3 \times 3) + (14 \times 2) + (2 \times 1) = 39$
27	5	13	1	42	$(5 \times 3) + (13 \times 2) + (1 \times 1) = 42$
28	4	14	1	41	$(4 \times 3) + (14 \times 2) + (1 \times 1) = 41$
29	15	2	2	51	$(15 \times 3) + (2 \times 2) + (2 \times 1) = 51$
30	13	3	3	48	$(13 \times 3) + (3 \times 2) + (3 \times 1) = 48$

Bodový systém	
ano	3
ne	2
nevím	1

Poznámka:
Ve 3.A je celkem 19 žáků.

Odpovědi na jednotlivé otázky třídy 3.A

Ot.č.	Počet žáků																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	A	X	A	A	A	X	A	A	N	X	X	X	X	X	N	X	A	X	X
2	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	X	A	A
3	A	A	X	X	X	X	N	A	A	N	N	N	N	A	A	N	A	A	X
4	A	A	N	N	A	N	N	N	N	A	A	N	N	A	N	N	N	N	N
5	N	A	A	A	A	A	A	A	A	N	N	N	A	X	A	A	A	A	A
6	A	X	A	A	X	A	A	A	A	A	A	N	N	N	N	X	A	N	N
7	A	A	N	A	A	A	A	N	A	X	A	A	A	A	A	X	A	X	X
8	X	N	N	A	A	A	A	A	A	X	A	A	N	N	A	A	A	A	X
9	A	A	N	A	A	A	N	A	A	A	A	A	A	X	A	A	A	A	N
10	N	N	N	A	A	N	A	A	N	X	N	N	N	A	A	A	N	A	A
11	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	X	A	A	X
12	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
13	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
14	A	X	A	A	A	N	A	A	X	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
15	N	A	N	N	A	A	A	A	N	X	A	X	X	A	A	A	A	A	A
16	A	A	N	A	A	N	N	A	A	A	A	N	N	A	A	X	A	A	N
17	N	X	A	A	A	A	A	A	A	N	N	N	A	N	A	N	N	A	A
18	A	N	A	A	A	A	N	A	A	N	N	N	A	X	N	N	A	N	N
19	A	X	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
20	N	N	A	A	A	N	N	A	N	N	N	N	X	N	A	A	N	X	A
21	A	A	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N
22	N	X	A	A	A	X	N	N	X	X	A	N	N	A	A	N	N	X	N
23	N	N	A	A	A	X	A	A	A	N	X	N	X	N	A	N	X	X	A
24	A	X	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A	A
25	A	X	A	A	A	A	A	A	A	X	N	A	A	A	A	A	A	A	A
26	N	A	X	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	A	N	N	A	X	N
27	N	X	A	A	A	N	N	A	N	N	A	N	N	N	N	N	N	N	N
28	N	N	N	N	N	A	N	A	N	X	A	N	N	A	N	N	N	A	N
29	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	X	X	A	A
30	A	A	X	N	X	A	A	A	A	A	X	A	A	A	N	N	X	A	X

Poznámka:

Ve 3.A je celkem 19 žáků.

A= ANO

N=NE

X=NEVÍM(nevyplněná otázka,chybějící údaj)

Prvním faktorem zkoumání je **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 1, 7, 12, 19, 25.

1. Školní práce baví všechny děti v naší třídě.
7. Všichni žáci jsou v naší třídě spokojeni.
12. Děti z naší třídy mají celou třídu práci a nechtěli by být v jiné třídě.
19. Všem dětem se v naší třídě líbí, jsme dobrý kolektiv.
25. V naší třídě je často legrace, vládne zde dobrá nálada.

Tabulka odpovědí ve 3.A.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
1.	7	2	10	35
7.	13	2	4	47
12.	19	0	0	57
19.	17	1	1	54
25.	16	1	2	52

Spokojenost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (19)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(35+47+57+54+52) =$
 $\frac{19}{5}$

$$245 : 19 = 12,8947368$$

$$12,8947368 : 5 = 2,57894736$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,57894736 = 2,58$$

Druhým faktorem zkoumání je **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 2, 8, 14, 20, 26

2. V naší třídě se děti mezi sebou často perou.

8. Někteří žáci v naší třídě neradi pomáhají druhým.

14. Někteří žáci dělají jiným spolužákům naschvály, někteří žáci se jich bojí.

20. Určití žáci musí mít vždy pravdu i za cenu násilí, ostatní se musí přizpůsobit.

26. Hodně se v naší třídě hádáme, děláme si naschvály, pošťuchujeme se a ničíme si věci.

Tabulka odpovědí ve 3.A.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
2.	18	0	1	55
8.	12	4	3	47
14.	16	1	2	58
20.	7	10	2	43
26.	3	14	2	39

Konfliktnost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (19)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $\frac{(55+47+58+43+39)}{19} =$
 $\frac{242}{19}$

$$242 : 19 = 12,7368421$$

$$12,7368421 : 5 = 2,54736842$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,54736842 = 2,55$$

Třetím faktorem zkoumání je **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 3,9,15,21,27

3. V naší třídě mezi sebou často soutěžíme, kdo je nejlepší ze třídy.

9. Mnoho žáků z naší třídy si přeje být v práci lepší než ostatní spolužáci.

15. Některým dětem v naší třídě je nepříjemné, že mají horší známky než druzí.

21. Někteří žáci ve třídě se snaží být v učení lepší než ostatní.

27. Některé děti v naší třídě se chlubí tím, že jsou nejlepší ze třídy.

Tabulka odpovědí ve 3.A.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
3.	8	6	5	42
9.	15	3	1	52
15.	12	4	3	47
21.	17	2	0	55
27.	5	13	1	42

Soutěživost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (19)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(42+52+47+55+42) =$
 $\frac{19}{5}$

$$238 : 19 = 12,5263158$$

$$12,5263158 : 5 = 2,50526316$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,50526316 = 2,51$$

Čtvrtým faktorem zkoumání je **OBTÍŽNOST UČENÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 4,10,16,22,28

4. Učení v naší třídě je velmi náročné.

10. Jen málo žáků zvládá školní práci bez cizí pomoci.

16. V naší třídě umí dobře pracovat jen chytré děti.

22. Vyučování je pro všechny žáky namáhavé a často nezajímavé.

28. Učivo je pro žáky ve třídě náročné, proto hodně dětí má špatné známky.

Tabulka odpovědí ve 3.A.

Č.otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
4.	6	13	0	44
10.	9	9	1	46
16.	12	6	1	49
22.	6	8	5	39
28.	4	14	1	41

Obtížnost učení byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (19)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{\text{Počet otázek (5)}}$$

Výpočet: $(44+46+49+39+41) =$
 $\frac{19}{5}$

$$219 : 19 = 11,5263158$$

$$11,5263158 : 5 = 2,30526316$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,30526316 = 2,31$$

Pátým faktorem zkoumání je **SOUDRŽNOST TŘÍDY**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 5,11,17,23,29

5. Všichni spolužáci v naší třídě jsou mými kamarády.
11. Všichni žáci ve třídě se dobře znají a jsou dobrými kamarády.
17. Všem dětem z naší třídy věřím.
23. Všichni se v naší třídě navzájem dobře snášíme, máme se rádi.
29. Žáci v naší třídě se mají mezi sebou rádi jako přátelé.

Tabulka odpovědí ve 3.A.

Č.otázk	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
5.	14	4	1	51
11.	16	1	2	52
17.	11	7	1	48
23.	8	6	5	41
29.	15	2	2	51

Soudržnost třídy byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (19)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{\text{Počet otázek (5)}}$$

Výpočet: $(51+52+48+41+51) =$

$$\frac{19}{5}$$

$$243 : 19 = 12,7894737$$

$$12,7894737 : 5 = 2,55789474$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,55789474 = 2,56$$

Šestým faktorem zkoumání je **KÁZEŇ A CHOVÁNÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 6,13,18,24,30

6. Při výkladu učiv učitelem jsou žáci stále potichu, nevyrušují učitele.
13. Žáci naší třídy se snaží, aby za nim bylo vidět kus dobré práce.
18. Při hodně jsou všechny děti zapojeni do práce, nikdo se neulívá a pracuje.
24. Učitel se snaží žákům pomáhat s prací, žáci dodržují pokyny zadané učitelem.
30. Většina dětí v naší třídě dává při vyučování pozor, nezlobí a nebaví se se spolužáky, nevyrušuje učitele při práci.

Tabulka odpovědí ve 3.A.

Č.otázký	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
6.	10	6	3	51
13.	18	0	1	55
18.	9	9	1	46
24.	17	1	1	54
30.	13	3	3	48

Faktor kázeň a chování ve třídě byl vypočten pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (19)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(51+55+46+54+48) =$
 $\frac{19}{5}$

$$254 : 19 = 13,3684211$$

$$13,3684211 : 5 = 2,67368422$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,67368422 = 2,67$$

11.1.1. Komentář :

Ve 3.A. u první proměnné **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ** byla aritmetickým průměrem naměřena hodnota 2,58. S porovnáním uvedené normy (2,3 - 3,2) a průměrem (2,75) usuzujeme, že ve 3.A. jsou žáci spokojeni.

Třída 3.A. byla s porovnáním s ostatními třídami (3.B, 4.A, 4..B, 5.třída) méně spokojena a umístila se tím na celkovém 3. místě.

V druhé proměnné **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ** byla stejným způsobem spočítána hodnota 2,55. Opět byla porovnána norma (3,4 – 4,8) a průměr ((4,1). Zde jsme došli k názoru, že žáci ve 3.A. mezi sebou mají průměrné konfliktní situace.

S porovnáním s ostatními třídami byla stanovena konfliktnost 3.A. na 3. místo v celkovém umístění.

Třetí proměnnou , kterou jsme zkoumali, je **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ**. U tohoto parametru jsme došli k vypočtené hodnotě 2,51. Porovnáním vypočtené hodnoty s normou (2,2 – 3,7) a průměrem (3,0), jsme dospěli k závěru, že ve 3.A. soutěživost ve třídě spadá do normy, ale s ostatními třídami se tato proměnná posouvá až na poslední 5. místo v celkovém pořadí tříd.

V pořadí čtvrté proměnné je **OBTÍŽNOST UČENÍ**, kde byla zjištěna hodnota 2,31. Naměřená hodnota obtížnosti učení vypočtena aritmetickým průměrem s porovnáním s normou (2,9 – 3,š) a průměre (3,1) se zdála žákům 3.A. velmi náročná.

U této kategorie se třída 3.A. umístila v celkovém pořadí na 5. místě.

Pátou zkoumanou proměnnou je **SOUDRŽNOST TŘÍDY**, kde jsme vypočetli míru přátelství na hodnotu 2,59. Porovnali jsme hodnotu s normou (1,8 - 3,3) a průměrem (2,55). U této proměnné pocítovali žáci 3.A. velmi dobrou soudržnost třídy jako celku.

Ale když jsme srovnali 3.A. s ostatními třídami, ocitla se tato třída na celkovém 4. místě.

Poslední složkou zkoumání u třídy 3.a. se stala **KÁZEŇ a CHOVÁNÍ VE TŘÍDĚ**. Zde byla aritmetickým průměrem vypočtena hodnota 2,67. S normou (2,8 - 4,0), průměrem (3,4) a námi získanou hodnotou (2,67) jsme se ujistili, že učitel ve třídě vyvolává průměrnou autoritu. S porovnáním ostatních tříd se 3.A. prosadila na celkové 3. místo.

11.2. Vyhodnocení dotazníku „Naše třída“ ve
3.B

Ot.č.	Počet odpovědí žáků			Σ bodů	Výpočet
	ANO	NE	NEVÍM		
1	14	2	1	47	$(14 \times 3) + (2 \times 2) + (1 \times 1) = 47$
2	6	10	1	39	$(6 \times 3) + (10 \times 2) + (1 \times 1) = 39$
3	17	0	0	51	$(17 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 51$
4	9	8	0	43	$(9 \times 3) + (8 \times 2) + (0 \times 1) = 43$
5	17	0	0	51	$(17 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 51$
6	16	1	0	50	$(16 \times 3) + (1 \times 2) + (0 \times 1) = 50$
7	15	2	0	49	$(15 \times 3) + (2 \times 2) + (0 \times 1) = 49$
8	5	12	0	39	$(5 \times 3) + (12 \times 2) + (0 \times 1) = 39$
9	13	3	1	46	$(13 \times 3) + (3 \times 2) + (1 \times 1) = 46$
10	8	9	0	42	$(8 \times 3) + (9 \times 2) + (0 \times 1) = 42$
11	15	2	0	49	$(15 \times 3) + (2 \times 2) + (0 \times 1) = 49$
12	11	5	1	45	$(11 \times 3) + (5 \times 2) + (1 \times 1) = 45$
13	16	1	0	50	$(16 \times 3) + (1 \times 2) + (0 \times 1) = 50$
14	4	13	0	38	$(4 \times 3) + (13 \times 2) + (0 \times 1) = 38$
15	6	11	0	40	$(6 \times 3) + (11 \times 2) + (0 \times 1) = 40$
16	2	13	2	34	$(2 \times 3) + (13 \times 2) + (2 \times 1) = 34$
17	6	6	5	35	$(6 \times 3) + (6 \times 2) + (5 \times 1) = 35$
18	12	5	0	36	$(12 \times 3) + (5 \times 2) + (0 \times 1) = 36$
19	13	3	1	46	$(13 \times 3) + (3 \times 2) + (1 \times 1) = 46$
20	2	13	2	34	$(2 \times 3) + (13 \times 2) + (2 \times 1) = 34$
21	14	2	1	47	$(14 \times 3) + (2 \times 2) + (1 \times 1) = 47$
22	5	12	0	39	$(5 \times 3) + (12 \times 2) + (0 \times 1) = 39$
23	12	5	0	46	$(12 \times 3) + (5 \times 2) + (0 \times 1) = 46$
24	16	1	0	50	$(16 \times 3) + (1 \times 2) + (0 \times 1) = 50$
25	16	1	0	50	$(16 \times 3) + (1 \times 2) + (0 \times 1) = 50$
26	4	9	4	34	$(4 \times 3) + (9 \times 2) + (4 \times 1) = 34$
27	5	11	1	38	$(5 \times 3) + (11 \times 2) + (1 \times 1) = 38$
28	7	10	0	41	$(7 \times 3) + (10 \times 2) + (0 \times 1) = 41$
29	17	0	0	51	$(17 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 51$
30	13	4	0	47	$(13 \times 3) + (4 \times 2) + (0 \times 1) = 47$

Bodový systém	
ano	3
ne	2
nevím	1

Poznámka:

Ve 3.B je celkem 17 žáků.

Odpovědi na jednotlivé otázky třídy 3.B

Ot.č.	Počet žáků																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	A	N	A	A	A	A	A	A	A	A	X	A	A	N	A	A	A
2	N	A	A	A	N	N	N	X	N	A	A	A	N	N	N	N	N
3	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
4	N	A	N	A	A	N	A	N	N	A	A	A	N	A	A	N	N
5	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
6	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A	A	A	A
7	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A
8	A	N	N	N	N	N	N	N	A	A	A	N	N	N	N	A	N
9	N	A	A	A	A	A	A	X	N	A	A	A	N	A	A	A	A
10	A	A	N	A	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	A	A	A
11	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A
12	N	A	N	X	A	A	A	A	A	N	A	A	A	N	A	A	N
13	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
14	A	N	N	A	N	N	N	N	N	N	N	A	N	N	N	A	N
15	A	A	A	A	N	N	A	N	N	A	N	N	N	N	N	N	N
16	N	N	A	N	N	N	N	N	N	X	N	N	N	N	N	A	X
17	A	N	X	A	N	X	X	N	N	N	X	X	A	A	A	N	A
18	N	N	N	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A	N	A	A
19	A	A	A	A	A	A	A	A	X	N	A	A	N	A	A	A	N
20	N	N	N	X	N	N	N	N	N	A	A	N	X	N	N	N	N
21	N	A	A	X	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A
22	A	N	N	A	A	A	N	A	A	N	A	A	A	N	A	A	A
23	A	N	N	A	A	N	N	N	N	A	N	N	N	A	N	N	N
24	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
25	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A	A	A
26	N	N	N	X	A	N	N	X	N	A	N	A	X	N	N	A	X
27	N	N	A	A	A	N	N	X	N	A	N	A	N	N	N	N	A
28	N	N	A	N	N	N	A	N	N	A	A	A	N	A	N	N	A
29	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
30	N	A	N	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A

Poznámka:

V 3.B je celkem 17 žáků.

A=ANO

N=NE

X=NEVÍM (nevyplněná otázka,chybějící údaj)

Prvním faktorem zkoumání je **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 1, 7, 12, 19, 25.

1. Školní práce baví všechny děti v naší třídě.

7. Všichni žáci jsou v naší třídě spokojeni.

12. Děti z naší třídy mají celou třídu práci a nechtěli by být v jiné třídě.

19. Všem dětem se v naší třídě líbí, jsme dobrý kolektiv.

25. V naší třídě je často legrace, vládne zde dobrá nálada.

Tabulka odpovědí ve 3.B.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
1.	14	2	1	47
7.	15	2	0	49
12.	11	5	1	45
19.	13	3	1	46
25.	16	1	0	50

Spokojenost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (19)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(47+49+45+46+50) =$
 $\frac{17}{5}$

$$237 : 17 = 13,9411765$$

$$13,9411765 : 5 = 2,7882353$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,7882353 = 2,79$$

Druhým faktorem zkoumání je **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 2,8,14,20,26

2. V naší řídě se děti mezi sebou často perou.

8. Někteří žáci v naší třídě neradi pomáhají druhým.

14. Někteří žáci dělají jiným spolužákům naschvály, někteří žáci se jich bojí.

20. Určití žáci musí mít vždy pravdu i za cenu násilí, ostatní se musí přizpůsobit.

26. Hodně se v naší třídě hádáme, děláme si naschvály, pošťuchujeme se a ničíme si věci.

Tabulka odpovědí ve 3.B.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
2.	6	10	1	39
8.	5	12	0	39
14.	4	13	0	38
20.	2	13	2	34
26.	4	9	4	34

Konfliktnost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (17)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(39+39+38+34+34) =$
 $\frac{17}{5}$

$$184 : 17 = 10,8235294$$

$$10,8235294 : 5 = 2,16470588$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,16470588 = 2,16$$

Třetím faktorem zkoumání je **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 3,9,15,21,27

3. V naší třídě mezi sebou často soutěžíme, kdo je nejlepší ze třídy.

9. Mnoho žáků z naší třídy si přeje být v práci lepší než ostatní spolužáci.

15. Některým dětem v naší třídě je nepříjemné, že mají horší známky než druzí.

21. Některí žáci ve třídě se snaží být v učení lepší než ostatní.

27. Některé děti v naší třídě se chlubí tím, že jsou nejlepší ze třídy.

Tabulka odpovědí ve 3.B.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
3.	17	0	0	51
9.	13	3	1	46
15.	6	11	0	40
21.	14	2	1	47
27.	5	11	1	38

Soutěživost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (17)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(51+46+40+47+38) =$
 $\frac{17}{5}$

$$222 : 17 = 13,0588235$$

$$13,0588235 : 5 = 2,6117647$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,6117647 = 2,61$$

Čtvrtým faktorem zkoumání je **OBTÍŽNOST UČENÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 4,10,16,22,28

4. Učení v naší třídě je velmi náročné.

10. Jen málo žáků zvládá školní práci bez cizí pomoci.

16. V naší třídě umí dobře pracovat jen chytré děti.

22. Vyučování je pro všechny žáky namáhavé a často nezajímavé.

28. Učivo je pro žáky ve třídě náročné, proto hodně dětí má špatné známky.

Tabulka odpovědí ve 3.B.

Č.otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
4.	9	8	0	43
10.	8	9	0	42
16.	2	13	2	34
22.	5	12	0	39
28.	7	10	0	41

Obtížnost učení byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (17)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(43+42+34+39+41) =$
 $\frac{17}{5}$

$$199 : 17 = 11,7058824$$

$$11,708824 : 5 = 2,34117648$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,34117648 = 2,34$$

Pátým faktorem zkoumání je **SOUHRŽNOST TŘÍDY**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 5,11,17,23,29

5. Všichni spolužáci v naší třídě jsou mými kamarády.
11. Všichni žáci ve třídě se dobře znají a jsou dobrými kamarády.
17. Všem dětem z naší třídy věřím.
23. Všichni se v naší třídě navzájem dobře snášíme, máme se rádi.
29. Žáci v naší třídě se mají mezi sebou rádi jako přátelé.

Tabulka odpovědí ve 3.B.

Č.otázk	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
5.	17	0	0	51
11.	15	2	0	49
17.	6	6	5	35
23.	12	5	0	46
29.	17	0	0	51

Souhržnost třídy byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (17)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(51+49+35+46+51) =$
 $\frac{17}{5}$

$$232 : 17 = 13,6470588$$

$$13,6470588 : 5 = 2,72941176$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,72941176$$

Šestým faktorem zkoumání je **KÁZEŇ A CHOVÁNÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 6,13,18,24,30

6. Při výkladu učiv učitelem jsou žáci stále potichu, nevyrušují učitele.
13. Žáci naší třídy se snaží, aby za nim bylo vidět kus dobré práce.
18. Při hodně jsou všechny děti zapojeni do práce, nikdo se neulívá a pracuje.
24. Učitel se snaží žákům pomáhat s prací, žáci dodržují pokyny zadané učitelem.
30. Většina dětí v naší třídě dává při vyučování pozor, nezlobí a nebaví se se spolužáky, nevyrušuje učitele při práci.

Tabulka odpovědí ve 3.B.

Č.otázký	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
6.	16	1	0	50
13.	16	1	0	50
18.	12	5	0	36
24.	16	1	0	50
30.	13	4	0	47

Faktor kázeň a chování ve třídě byl vypočten pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (17)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(50+50+36+50+47) =$
 $\frac{17}{5}$

$$233 : 17 = 13,7058824$$

$$13,7058824 : 5 = 2,74117648$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,74117648 = 2,74$$

11.2.1. Komentář:

V třídě 3. B proměnou číslo jedna byla **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ**, kde jsme aritmetickým průměrem vypočítali hodnotu 2,94 se zaokrouhlením na dvě desetinná místa. Hodnotu jsme porovnali s normou (2,3 – 3,2) a průměrem (2,75). Z toho vyplývá, že míra spokojenosti a pohody ve třídě je v rámci uvedené normy.

Třída 3.B. se dostala s porovnáním s ostatními třídami na celkové 4. místo.

Druhou proměnnou ve 3.B. je **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ**, kde byla naměřena stejným způsobem hodnota 2,16. Při porovnání normy (3,4 – 4,8) a průměru (4,1) s hodnotou 2,16 této proměnné, jsme došli k závěru, že v 3.B. se konfliktnost projevuje ve větší míře, a proto se s posouzením ostatních sledovaných tříd dostala v celkovém pořadí na 5. místo.

Dalším a to třetím parametrem výzkumu u 3.B. jsme sledovali **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ**, kde byla zjištěna hodnota 2,61. Porovnáním normy (2,2 – 3,7) a průměru (3,0) můžeme konstatovat, že třída 3.B. se umístila na celkovém 3. místě všech sledovaných tříd.

OBTÍŽNOST UČENÍ ve třídě charakterizuje následující proměnnou. Zde jsme z propočtů vyšli s výslednou hodnotou 2,34. Opětovné porovnání normy (2,9 – 3,3) a průměru (3,1) se zjištěnou hodnotou si žáci 3.B. uvědomili, jako mírně obtížnou.

V této kategorii se 3.B. umístila v celkovém pořadí na 4. místě.

Pátým parametrem zkoumání se stala **SOUDRŽNOST TŘÍDY**. U této proměnné byla naměřená hodnota 2,73. Míra pospolitosti třídy spadá do uvedené normy (1,8 – 3,3) a průměru (2,55).

S porovnáním ostatních tříd byla vyhodnocena třída 3.B. za nejméně soudržnou skupinu. Je zřejmé, že v této třídě jsou rozmanité přátelské a nepřátelské vztahy mezi žáky.

Poslední šestou sledovanou proměnnou jsme zkoumali **KÁZEŇ A CHOVÁNÍ** ve třídě. V této kategorii byla vypočtena hodnota 2,74, kde se 3.B. projevila, s porovnáním s ostatními třídami v rámci normy (2,8 – 4,0) a průměru (3,4), na celkovém 4. místě míry chování a kázně ve třídě.

11.3. Vyhodnocení dotazníku
 „Naše třída“ ve 4.A

Ot.č.	součet	průměr	výpočet
1	39	2,60	39:15=2,60
2	38	2,53	38:15=2,53
3	35	2,33	35:15=2,33
4	45	3,00	45:15=3,00
5	32	2,13	32:15=2,13
6	37	2,47	37:15=2,47
7	23	1,53	23:15=1,53
8	52	3,47	52:15=3,47
9	36	2,40	36:15=2,40
10	35	2,33	35:15=2,33
11	28	1,87	28:15=1,87
12	30	2,00	30:15=2,00
13	30	2,00	30:15=2,00
14	54	3,60	54:15=3,60
15	46	3,07	46:15=3,07
16	47	3,13	47:15=3,13
17	41	2,73	41:15=2,73
18	39	2,60	39:15=2,60
19	29	1,93	29:15=1,93
20	58	3,87	58:15=3,87
21	30	2,00	30:15=2,00
22	49	3,27	49:15=3,27
23	36	2,40	36:15=2,40
24	25	1,67	25:15=1,67
25	18	1,20	18:15=1,20
26	66	4,40	66:15=4,40
27	57	3,80	57:15=3,80
28	51	3,40	51:15=3,40
29	32	2,13	32:15=2,13
30	43	2,87	43:15=2,87

Poznámka:

Ve 4.A: je celkem 15 žáků.

Odpovědi na jednotlivé otázky třídy 4.A

Ot.č.	Počet žáků														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	3	3	3	3	5	3	2	2	2	1	3	2	3	3	1
2	3	2	3	4	1	2	3	4	2	3	3	3	2	3	3
3	2	1	2	1	1	3	2	5	2	2	4	3	2	2	3
4	4	3	4	2	2	3	3	4	3	3	3	2	3	3	3
5	3	1	1	4	3	2	1	2	4	2	2	2	2	2	3
6	3	2	4	2	1	2	3	2	3	1	1	3	3	3	4
7	2	1	1	1	2	1	2	1	1	3	1	2	3	1	1
8	3	3	4	4	3	4	2	3	5	2	5	3	2	5	4
9	3	3	2	4	4	3	2	2	1	3	1	4	2	2	2
10	4	1	2	1	5	4	1	2	2	2	1	1	4	3	2
11	3	1	2	2	2	2	1	1	1	1	5	2	1	1	3
12	4	1	1	1	1	3	3	1	1	3	3	1	4	2	1
13	3	1	2	1	5	2	1	1	1	1	1	3	3	3	2
14	3	5	3	5	1	1	3	4	5	4	1	4	3	3	3
15	5	3	2	5	5	2	2	2	2	2	1	3	4	5	3
16	1	5	3	5	1	3	5	1	3	1	3	2	5	5	4
17	4	2	2	2	5	3	4	2	2	1	5	3	2	1	3
18	3	3	2	4	5	2	3	2	1	3	2	3	3	2	2
19	2	1	1	2	1	3	2	1	2	4	1	2	4	1	1
20	5	2	2	5	5	5	5	4	5	3	5	3	3	3	3
21	1	3	2	3	1	3	1	2	3	1	1	2	3	1	2
22	3	5	3	4	5	2	3	5	3	2	1	3	2	5	3
23	3	2	2	1	5	3	2	2	3	3	1	3	2	1	3
24	2	1	1	2	1	1	2	1	1	3	1	2	2	2	3
25	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
26	4	4	5	5	5	5	5	5	5	3	5	3	3	4	3
27	5	5	5	5	1	3	4	4	4	4	2	4	3	4	2
28	4	4	2	2	5	2	3	4	4	5	3	3	4	4	2
29	3	3	2	2	5	3	2	1	2	1	1	3	1	1	2
30	5	1	3	3	5	1	3	1	3	4	3	2	3	3	3

Poznámka:

Ve třídě 4.A j celkem 15 žáků.

Hodnocení 1 – 5.

Prvním faktorem zkoumání je **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 1, 7, 12, 19, 25.

1. Školní práce baví všechny děti v naší třídě.
7. Všichni žáci jsou v naší třídě spokojeni.
12. Děti z naší třídy mají celou třídu práci a nechtěli by být v jiné třídě.
19. Všem dětem se v naší třídě líbí, jsme dobrý kolektiv.
25. V naší třídě je často legrace, vládne zde dobrá nálada.

Tabulka odpovědí ve 4.A.

Č. otázky	BODU
1.	39
7.	23
12.	30
19.	29
25.	18

Spokojenost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodů.....}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (15)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(39+23+30+29+18) =$
 $\frac{15}{5}$

$$139 : 15 = 9,2666667$$

$$9,2666667 : 5 = 1,85333334$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$1,85333334 = 1,85$$

Druhým faktorem zkoumání je **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 2, 8, 14, 20, 26

2. V naší třídě se děti mezi sebou často perou.

8. Někteří žáci v naší třídě neradi pomáhají druhým.

14. Někteří žáci dělají jiným spolužákům naschvály, někteří žáci se jich bojí.

20. Určití žáci musí mít vždy pravdu i za cenu násilí, ostatní se musí přizpůsobit.

26. Hodně se v naší třídě hádáme, děláme si naschvály, pošťuchujeme se a ničíme si věci.

Tabulka odpovědí ve 4.A.

Č. otázky	BODU
2.	38
8.	52
14.	54
20.	58
26.	66

Konfliktnost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (15)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $\frac{(39+52+54+58+66)}{15} =$
 $\frac{268}{5}$

$$268 : 15 = 17,8666667$$

$$17,8666667 : 5 = 3,57333334$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$3,57333334 = 3,57$$

Třetím faktorem zkoumání je **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 3,9,15,21,27

3. V naší třídě mezi sebou často soutěžíme, kdo je nejlepší ze třídy.
9. Mnoho žáků z naší třídy si přeje být v práci lepší než ostatní spolužáci.
15. Některým dětem v naší třídě je nepříjemné, že mají horší známky než druzí.
21. Některí žáci ve třídě se snaží být v učení lepší než ostatní.
27. Některé děti v naší třídě se chlubí tím, že jsou nejlepší ze třídy.

Tabulka odpovědí ve 4.A.

Č. otázky	BODU
3.	35
9.	36
15.	46
21.	30
27.	57

Soutěživost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (15)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(35+36+46+30+57) =$
 $\frac{15}{5}$

$$204 : 15 = 13,60$$

$$13,60 : 5 = 2,72$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,72 = 2,72$$

Čtvrtým faktorem zkoumání je **OBTÍŽNOST UČENÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 4,10,16,22,28

4. Učení v naší třídě je velmi náročné.

10. Jen málo žáků zvládá školní práci bez cizí pomoci.

16. V naší třídě umí dobře pracovat jen chytré děti.

22. Vyučování je pro všechny žáky namáhavé a často nezajímavé.

28. Učivo je pro žáky ve třídě náročné, proto hodně dětí má špatné známky.

Tabulka odpovědí ve 4.A.

Č.otázky	BODU
4.	45
10.	35
16.	47
22.	49
28.	51

Obtížnost učení byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (15)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $\frac{(45+35+47+49+51)}{5} =$

$$227 : 15 = 15,1333333$$

$$15,1333333 : 5 = 3,026$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$3,026 = 3,03$$

Pátým faktorem zkoumání je **SOUDRŽNOST TŘÍDY**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 5,11,17,23,29

5. Všichni spolužáci v naší třídě jsou mými kamarády.
11. Všichni žáci ve třídě se dobře znají a jsou dobrými kamarády.
17. Všem dětem z naší třídy věřím.
23. Všichni se v naší třídě navzájem dobře snášíme, máme se rádi.
29. Žáci v naší třídě se mají mezi sebou rádi jako přátelé.

Tabulka odpovědí ve 4.A.

Č.otázky	BODU
5.	32
11.	28
17.	41
23.	36
29.	32

Soudržnost třídy byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Součet celkového bodového systému}}{\text{Počet žáků ve třídě (15)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{5}$$

Výpočet: $(32+28+41+36+32) =$
 $\frac{15}{5}$

$$169 : 15 = 11,2666667$$

$$11,2666667 : 5 = 2,25438756$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,25438756 = 2,25$$

Šestým faktorem zkoumání je **KÁZEŇ A CHOVÁNÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 6,13,18,24,30

6. Při výkladu učiv učitelem jsou žáci stále potichu, nevyrušují učitele.
13. Žáci naší třídy se snaží, aby za nim bylo vidět kus dobré práce.
18. Při hodně jsou všechny děti zapojeni do práce, nikdo se neulívá a pracuje.
24. Učitel se snaží žákům pomáhat s prací, žáci dodržují pokyny zadané učitelem.
30. Většina dětí v naší třídě dává při vyučování pozor, nezlobí a nebaví se se spolužáky, nevyrušuje učitele při práci.

Tabulka odpovědí ve 4.A.

Č.otázk	BODU
6.	37
13.	30
18.	39
24.	25
30.	43

Faktor kázeň a chování ve třídě byl vypočten pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (15)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(37+30+39+25+43) =$
 $\frac{15}{5}$

$$174 : 15 = 11,60$$

$$11,60 : 5 = 2,32$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,32 = 2,32$$

11.3.1. Komentář:

Proměnnou číslo jedna u třídy 4.A. jsme uvedli **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ**. Zde byla vypočtena aritmetickým průměrem hodnota 1,85. Provedli jsme také porovnání s normou (2,3 – 3,2) a průměrem (2,75).

Třída 4.A. byla vyhodnocena vzhledem k ostatním třídám za nejúspěšnější v této kategorii, jelikož se umístila na celkovém 1. místě míry spokojenosti a pohody ve třídě.

KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ zkoumala proměnná číslo dvě. Zde jsme dospěli k hodnotě 3, 57. Norma (3,4 - 4,8) a průměr (4,1) s porovnáním námi vypočtené hodnotě (3,75) nás vedlo k závěru, že se jedná o nevelké třenice a spory ve 4.A.

Třída se v této kategorii umístila opět na celkovém 1. místě.

SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ byla třetím parametrem výzkumu. Naměřená hodnota dosáhla 2,72. Míra snah pro vyniknutí byla porovnána s normou, která dosahuje opětovně hodnot (2,2 – 3,7) a průměrem (3,0). Ve třídě 4.A. žáci konkurenční vztahy pocítují mírně. 4.A. u této proměnné s porovnáním s ostatními třídami obsadila celkové 2. místo.

Další šetření bylo vypracováno u čtvrté proměnné – **OBTÍŽNOST UČENÍ**. Hodnota tohoto parametru dosáhla 3,03. Opětovné porovnání normy (2,9 – 3,3) a průměr (3,1) nás vedlo k závěru, že se 4.A. velmi přiblížila k ideálnímu průměru. Žáci nároky učení považují za optimální.

S porovnáním s ostatními třídami se 4.A. umístila na celkovém 2. místě posuzování obtížnosti učení.

SOUDRŽNOST TŘÍDY se stala proměnná, kde byla určena hodnota na 2,25. Norma (1,8 – 3,3) a průměr (2,55) s námi vypočtenou proměnnou byla porovnána. Z hlediska vyhodnocení respondentů můžeme označit vstřícnost a vzájemnou sounáležitost ve 4.A. za optimální. Žáci 4.A. dosáhly v této kategorii na nejvyšší pozici - 1. místo.

Výzkum se zabýval i šestou kategorií, která je označena jako **KÁZEŇ A CHOVÁNÍ** žáků ve třídě. Hodnota poslední sledované kategorie u 4.A. byla vypočtena na 2,32. Norma (2,8 – 4,0) a průměr (3,4) byl porovnán s vypočtenou hodnotou 2,32 a lze

konstatovat , že 4.A. patří k nejposlušnějším ze všech sledovaných tříd. Po vypočtení průměru byla 4.A. dosazena na 1. místo.

11.4. Vyhodnocení dotazníku „ Naše třída“ ve 4.B.

Počet odpovědí žáků			Σ bodů
ANO	NE	NEVÍM	
0	15	0	30
15	0	0	45
15	0	0	45
8	7	0	38
10	5	0	40
5	10	0	35
12	3	0	32
3	12	0	33
14	1	0	44
15	0	0	45
12	3	0	42
7	8	0	37
15	0	0	45
13	2	0	43
15	0	0	45
3	12	0	33
6	9	0	36
4	11	0	34
8	7	0	38
1	14	0	31
15	0	0	45
5	10	0	35
4	11	0	34
4	11	0	34
14	1	0	44
7	8	0	37
5	10	0	35
14	1	0	44
3	12	0	33
11	4	0	41

výpočet
 $(0 \times 3) + (15 \times 2) + (0 \times 1) = 30$
 $(15 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 45$
 $(15 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 45$
 $(8 \times 3) + (7 \times 2) + (0 \times 1) = 38$
 $(10 \times 3) + (5 \times 2) + (0 \times 1) = 40$
 $(5 \times 3) + (10 \times 2) + (0 \times 1) = 35$
 $(12 \times 3) + (3 \times 2) + (0 \times 1) = 32$
 $(3 \times 3) + (12 \times 2) + (0 \times 1) = 33$
 $(14 \times 3) + (1 \times 2) + (0 \times 1) = 44$
 $(15 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 45$
 $(12 \times 3) + (3 \times 2) + (0 \times 1) = 42$
 $(7 \times 3) + (8 \times 2) + (0 \times 1) = 37$
 $(15 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 45$
 $(13 \times 3) + (2 \times 2) + (0 \times 1) = 43$
 $(15 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 45$
 $(3 \times 3) + (12 \times 2) + (0 \times 1) = 33$
 $(6 \times 3) + (9 \times 2) + (0 \times 1) = 36$
 $(4 \times 3) + (11 \times 2) + (0 \times 1) = 34$
 $(8 \times 3) + (7 \times 2) + (0 \times 1) = 38$
 $(1 \times 3) + (14 \times 2) + (0 \times 1) = 31$
 $(15 \times 3) + (0 \times 2) + (0 \times 1) = 45$
 $(5 \times 3) + (10 \times 2) + (0 \times 1) = 35$
 $(4 \times 3) + (11 \times 2) + (0 \times 1) = 34$
 $(4 \times 3) + (11 \times 2) + (0 \times 1) = 34$
 $(14 \times 3) + (1 \times 2) + (0 \times 1) = 44$
 $(7 \times 3) + (8 \times 2) + (0 \times 1) = 37$
 $(5 \times 3) + (10 \times 2) + (0 \times 1) = 35$
 $(14 \times 3) + (1 \times 2) + (0 \times 1) = 44$
 $(3 \times 3) + (12 \times 2) + (0 \times 1) = 33$
 $(11 \times 3) + (4 \times 2) + (0 \times 1) = 41$

Bodový systém	
ano	3
ne	2
nevím	1

Odpovědi na jednotlivé otázky třídy 4.B

Ot.č.	Počet žáků														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
2	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
3	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
4	A	N	N	N	A	A	N	A	A	N	A	N	A	A	N
5	A	A	A	N	N	A	A	N	N	A	N	A	A	A	A
6	N	N	N	N	A	N	A	A	N	A	N	A	N	N	N
7	A	A	A	A	N	A	A	N	A	A	N	A	A	A	A
8	N	N	A	A	N	N	N	N	N	N	N	N	N	A	N
9	A	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
10	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
11	A	N	A	A	A	N	A	N	A	A	A	A	N	A	A
12	N	N	N	N	A	N	A	A	A	A	A	A	N	N	A
13	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
14	A	N	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A
15	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
16	N	N	A	N	N	N	N	N	N	N	A	N	N	N	A
17	A	A	A	A	N	N	A	N	N	N	N	N	N	A	N
18	N	N	A	N	N	N	A	N	N	A	N	N	A	N	N
19	A	N	A	A	N	A	A	N	A	N	N	A	N	A	N
20	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	A	N	N	N
21	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
22	A	N	N	A	N	N	N	N	A	N	N	N	A	A	N
23	N	A	N	N	N	A	A	N	N	N	N	A	N	N	N
24	N	A	N	A	N	N	A	N	N	N	N	N	N	A	N
25	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A	A	A
26	A	N	A	N	A	A	N	A	A	N	N	N	N	A	N
27	N	N	N	N	A	N	A	A	A	N	A	N	N	N	N
28	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	N	A	A	A
29	N	N	N	A	N	N	A	N	N	N	A	N	N	N	N
30	N	A	A	N	A	N	A	A	A	A	A	N	A	A	A

Poznámka:

Ve 4.B je celkový počet žáků 15.

A=ANO

N=NE

X=NEVÍM(nevyplněná otázka,chybějící údaj)

Prvním faktorem zkoumání je **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 1, 7, 12, 19, 25.

1. Školní práce baví všechny děti v naší třídě.

7. Všichni žáci jsou v naší třídě spokojeni.

12. Děti z naší třídy mají celou třídu práci a nechtěli by být v jiné třídě.

19. Všem dětem se v naší třídě líbí, jsme dobrý kolektiv.

25. V naší třídě je často legrace, vládne zde dobrá nálada.

Tabulka odpovědí ve 4.B.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
1.	0	15	0	30
7.	12	3	0	32
12.	7	8	0	37
19.	8	7	0	38
25.	14	1	0	44

Spokojenost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (15)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{\text{Počet otázek (5)}}$$

Výpočet: $(30+32+37+38+44) =$
 $\frac{15}{5}$

$$181 : 15 = 12,0666667$$

$$12,0666667 : 5 = 2,41333334$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,41333334 = 2,41$$

Druhým faktorem zkoumání je **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 2, 8, 14, 20, 26

2. V naší třídě se děti mezi sebou často perou.

8. Někteří žáci v naší třídě neradi pomáhají druhým.

14. Někteří žáci dělají jiným spolužákům naschvály, někteří žáci se jich bojí.

20. Určití žáci musí mít vždy pravdu i za cenu násilí, ostatní se musí přizpůsobit.

26. Hodně se v naší třídě hádáme, děláme si naschvály, pošťuchujeme se a ničíme si věci.

Tabulka odpovědí ve 4.B.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
2.	15	0	0	45
8.	3	12	0	33
14.	13	2	0	43
20.	1	14	0	31
26.	7	8	0	37

Konfliktnost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet otázek (5)}} = \frac{\text{Počet žáků ve třídě (15)}}{\text{Počet otázek (5)}}$$

Výpočet: $(45+33+43+31+37) =$
 $\frac{15}{5}$

$$189 : 15 = 12,6$$

$$12,6 : 5 = 2,52$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,52 = 2.52$$

Třetím faktorem zkoumání je **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 3,9,15,21,27

3. V naší třídě mezi sebou často soutěžíme, kdo je nejlepší ze třídy.

9. Mnoho žáků z naší třídy si přeje být v práci lepší než ostatní spolužáci.

15. Některým dětem v naší třídě je nepříjemné, že mají horší známky než druzí.

21. Některí žáci ve třídě se snaží být v učení lepší než ostatní.

27. Některé děti v naší třídě se chlubí tím, že jsou nejlepší ze třídy.

Tabulka odpovědí ve 4.B.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
3.	15	0	0	45
9.	14	1	0	44
15.	15	0	0	45
21.	15	0	0	45
27.	5	10	0	35

Soutěživost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (15)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{\text{Počet otázek (5)}}$$

Výpočet: $(45+44+45+45+35) =$
 $\frac{15}{5}$

$$214 : 15 = 14,2666667$$
$$14,2666667 : 5 = 2,85333334$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,85333334 = 2,85$$

Čtvrtým faktorem zkoumání je **OBTÍŽNOST UČENÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 4,10,16,22,28

4. Učení v naší třídě je velmi náročné.

10. Jen málo žáků zvládá školní práci bez cizí pomoci.

16. V naší třídě umí dobře pracovat jen chytré děti.

22. Vyučování je pro všechny žáky namáhavé a často nezajímavé.

28. Učivo je pro žáky ve třídě náročné, proto hodně dětí má špatné známky.

Tabulka odpovědí ve 4.B.

Č.otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
4.	8	7	0	38
10.	15	0	0	45
16.	3	12	0	33
22.	5	10	0	35
28.	14	1	0	44

Obtížnost učení byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (15)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{\text{Počet otázek (5)}}$$

Výpočet: $(38+45+33+35+44) =$
 $\frac{15}{5}$

$$195 : 15 = 13,00$$

$$13,00 : 5 = 2,60$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,60 = 2,60$$

Pátým faktorem zkoumání je **SOUDRŽNOST TŘÍDY**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 5,11,17,23,29

5. Všichni spolužáci v naší třídě jsou mými kamarády.
11. Všichni žáci ve třídě se dobře znají a jsou dobrými kamarády.
17. Všem dětem z naší třídy věřím.
23. Všichni se v naší třídě navzájem dobře snášíme, máme se rádi.
29. Žáci v naší třídě se mají mezi sebou rádi jako přátelé.

Tabulka odpovědí ve 4.B.

Č.otázk	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
5.	10	5	0	40
11.	12	3	0	42
17.	6	9	0	36
23.	4	11	0	34
29.	3	12	0	33

Soudržnost třídy byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (15)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(40+42+36+34+33) =$
 $\frac{15}{5}$

$$185 : 15 = 12,3333333$$

$$12,3333333 : 5 = 2,46666666$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,46666666 = 2,47$$

Šestým faktorem zkoumání je **KÁZEŇ A CHOVÁNÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 6,13,18,24,30

6. Při výkladu učiv učitelem jsou žáci stále potichu, nevyrušují učitele.
13. Žáci naší třídy se snaží, aby za nim bylo vidět kus dobré práce.
18. Při hodně jsou všechny děti zapojeni do práce, nikdo se neulívá a pracuje.
24. Učitel se snaží žákům pomáhat s prací, žáci dodržují pokyny zadané učitelem.
30. Většina dětí v naší třídě dává při vyučování pozor, nezlobí a nebaví se se spolužáky, nevyrušuje učitele při práci.

Tabulka odpovědí ve 4.B.

Č. otázky	ODPOVĚDI			BODU
	ANO	NE	NEVÍM	
6.	5	10	0	35
13.	15	0	0	45
18.	4	11	0	34
24.	4	11	0	34
30.	11	4	0	41

Faktor kázeň a chování ve třídě byl vypočten pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Odpovědi x určený bodový systém}}{\text{Počet žáků ve třídě (15)}} = \frac{\text{Počet otázek (5)}}{}$$

Výpočet: $(35+45+34+34+41) =$
 $\frac{15}{5}$

$$189 : 15 = 12,60$$

$$12,60 : 5 = 2,52$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,52 = 2,52$$

11.4.1. Komentář:

SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ charakterizuje první proměnná, kterou jsme u 4.B. zkoumali. Po vypočteném aritmetickém průměru byla zjištěna hodnota 2,41.

Vztah žáků v třídě jsme porovnali s normou (2,3 – 3,2) a průměrem (2,75). Respondenti považují míru spokojenosti za optimální.

Porovnání 4.B. s ostatními třídami posunulo tuto třídu na celkové 2. místo.

KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ charakterizuje druhý parametr, který byl také vypočten aritmetickým průměrem. Po zaokrouhlení na dvě desetinná místa jsme dosáhly hodnoty 2,52. Tato proměnná byla posouzena vzhledem k normě (3,4 – 4,8) a průměru (4,1). Ve 4.B. můžeme potvrdit značné spory a napětí ve třídě.

Při porovnání s ostatními třídami obsadila 4.B. celkové předposlední 4. místo.

SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ nám objasnil výpočet další proměnné s hodnotou 2,82. U porovnání normy (2,2 – 3,7) a průměru (3,0) můžeme označit stav vztahů mezi žáky za optimální.

4.B.se vyznačila jako třída s nejsilnějšími konkurenčními vztahy a s porovnáním s ostatními třídami obsadila 1. místo.

OBTÍŽNOST UČENÍ - u tohoto parametru byla zjištěna hodnota 2,60. Ani u této kategorie se nevymyká 4.B. normě (2,9 – 3,3) a průměru (3,1). Žáci 4.B. považují obtížnost a náročnost učiva ve větší míře.

Pro srovnání s ostatními třídami byla 4.B. dosazena na 3. místo.

V SOUDRŽNOSTI TŘÍDY jsme dosáhly hodnoty 2,47 a v porovnání ostatními třídami obsadila 4.B. 2. místo. Hodnota byla srovnána s normou (1,8 – 3,3) a průměrem (2,55). Můžeme potvrdit, že vztahy mezi dětmi této třídy jsou vzhledem k vypočtené hodnotě přiměřené .

KÁZEŇ A CHOVÁNÍ ve třídě s hodnotou 2,52 se stala poslední sledovanou proměnnou u 4.B. V této kategorii respondenti považují třídu s ohledem k ostatním sledovaným třídám, z ukázněnou. S porovnáním normy (2,8 – 4,0) a průměrem (3,4) můžeme s tvrzením souhlasit. Kázeň a chování při vyučování vyneslo 4.B. na celkové 2. místo.

11.5. Vyhodnocení dotazníku
 „Naše třída“ v 5. třídě

Ot.č.	součet	průměr	výpočet
1	72	2,88	$72:25=2,88$
2	52	2,08	$52:25=2,08$
3	69	2,76	$69:25=2,76$
4	74	2,96	$74:25=2,96$
5	58	2,32	$58:25=2,32$
6	122	4,88	$122:25=4,88$
7	44	1,76	$44:25=1,76$
8	68	2,72	$68:25=2,72$
9	56	2,24	$56:25=2,24$
10	121	4,84	$121:25=4,84$
11	46	1,84	$46:25=1,84$
12	29	1,16	$29:25=1,16$
13	47	1,88	$47:25=1,88$
14	46	1,84	$46:25=1,84$
15	46	1,84	$46:25=1,84$
16	56	2,24	$56:25=2,24$
17	66	2,64	$66:25=2,64$
18	83	3,32	$83:25=3,32$
19	53	2,12	$53:25=2,12$
20	124	4,96	$124:25=4,96$
21	46	1,84	$46:25=1,84$
22	76	3,04	$76:25=3,04$
23	70	2,80	$70:25=2,80$
24	63	2,52	$63:25=2,52$
25	33	1,32	$33:25=1,32$
26	75	3,00	$75:25=3,00$
27	105	4,20	$105:25=4,20$
28	87	3,48	$87:25=3,48$
29	73	2,92	$73:25=2,92$
30	105	4,20	$105:25=4,20$

Poznámka:
 V 5. třídě je celkem 25 žáků.

Odpovědi na jednotlivé otázky 5.třídy

Ot.č.	Počet žáků																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	2	3	2	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	4	3	5	5	3	3	3	1	2	2	2
2	1	1	1	1	3	2	2	3	2	1	1	3	2	3	3	1	3	1	2	3	3	2	3	2	3
3	1	1	1	1	3	5	2	5	2	1	5	3	4	3	5	1	5	4	4	5	5	3	1	3	1
4	3	3	3	2	2	2	3	1	3	1	5	3	5	2	5	1	5	2	2	5	5	5	4	1	1
5	1	4	4	3	3	2	2	2	2	2	5	3	2	2	2	1	2	1	2	2	2	3	3	2	1
6	3	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
7	1	1	1	1	1	1	2	3	2	1	3	1	2	1	2	3	3	2	3	3	3	1	1	1	1
8	2	3	3	3	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3
9	2	5	5	5	1	2	1	1	1	1	2	3	3	2	1	1	1	2	2	4	4	1	4	1	1
10	1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
11	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	1	3	2	2	4	4	1	2	1	1
12	1	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
13	1	1	1	1	3	3	4	2	2	3	1	3	3	2	1	3	1	3	3	1	1	1	1	1	1
14	1	1	1	1	1	1	4	1	3	1	5	3	3	1	1	1	1	3	3	4	1	1	1	1	5
15	1	1	1	5	2	2	5	1	5	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1	1	3	1	1
16	1	1	1	2	2	1	1	5	2	2	3	1	1	1	5	2	5	1	1	5	5	1	5	1	1
17	2	2	2	2	3	3	3	4	3	3	5	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3	3	2	3
18	3	5	5	2	5	3	4	2	2	2	5	3	3	2	2	4	5	2	3	5	5	3	2	3	3
19	1	1	1	1	2	1	5	2	4	5	3	2	2	1	2	5	3	1	1	3	3	1	1	1	1
20	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
21	1	1	1	2	1	2	2	3	2	1	1	4	4	2	1	1	1	4	4	1	1	1	3	1	1
22	5	3	3	3	4	4	1	1	1	1	1	5	5	5	1	1	1	4	5	1	1	5	5	5	5
23	1	4	4	3	4	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	4	3	3	3	1	2	3	1
24	2	1	1	3	3	3	3	3	4	3	4	2	2	2	3	2	2	2	1	2	2	3	2	4	4
25	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	3	2	2	1	1	1	1
26	1	1	1	3	2	2	2	4	2	1	2	4	4	2	3	1	4	4	2	4	4	5	4	3	5
27	5	5	3	5	5	5	2	1	1	5	2	5	5	5	5	5	4	5	4	4	4	5	5	5	5
28	3	5	1	2	3	4	3	3	2	1	3	5	5	4	5	1	3	5	5	3	3	5	5	3	5
29	1	3	3	5	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2	3	5	4	4	3	1	3	4
30	3	5	5	3	5	5	5	5	5	5	4	4	3	5	5	5	5	3	3	5	5	3	3	3	3

Poznámka:

V 5. třídě je celkem 25 žáků.

Hodnocení 1-5.

Prvním faktorem zkoumání je **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 1, 7, 12, 19, 25.

1. Školní práce baví všechny děti v naší třídě.
7. Všichni žáci jsou v naší třídě spokojeni.
12. Děti z naší třídy mají celou třídu práci a nechtěli by být v jiné třídě.
19. Všem dětem se v naší třídě líbí, jsme dobrý kolektiv.
25. V naší třídě je často legrace, vládne zde dobrá nálada.

Tabulka odpovědí ve 5. tř.

Č. otázky	BODU
1.	72
7.	44
12.	29
19.	53
25.	33

Spokojenost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodů.....}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (25)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(72+44+29+53+33) =$
 $\frac{25}{5}$

$$231 : 25 = 9,24$$

$$9,24 : 5 = 1,848$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$1,848 = 1,85$$

Druhým faktorem zkoumání je **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 2, 8, 14, 20, 26

2. V naší řídě se děti mezi sebou často perou.

8. Někteří žáci v naší třídě neradi pomáhají druhým.

14. Někteří žáci dělají jiným spolužákům naschvály, někteří žáci se jich bojí.

20. Určití žáci musí mít vždy pravdu i za cenu násilí, ostatní se musí přizpůsobit.

26. Hodně se v naší třídě hádáme, děláme si naschvály, pošťuchujeme se a ničíme si věci.

Tabulka odpovědí ve 5.tř.

Č. otázky	BODU
2.	52
8.	58
14.	46
20.	124
26.	75

Konfliktnost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (25)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(52+58+46+124+75) =$
 $\frac{25}{5}$

$$365 : 25 = 14,60$$

$$14,60 : 5 = 2,92$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,92 = 2,92$$

Třetím faktorem zkoumání je **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 3,9,15,21,27

3. V naší třídě mezi sebou často soutěžíme, kdo je nejlepší ze třídy.

9. Mnoho žáků z naší třídy si přeje být v práci lepší než ostatní spolužáci.

15. Některým dětem v naší třídě je nepříjemné, že mají horší známky než druzí.

21. Některí žáci ve třídě se snaží být v učení lepší než ostatní.

27. Některé děti v naší třídě se chlubí tím, že jsou nejlepší ze třídy.

Tabulka odpovědí ve 5.tř.

Č. otázky	BODU
3.	69
9.	56
15.	46
21.	46
27.	105

Soutěživost ve třídě byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (25)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(69+56+46+46+105) =$
 $\frac{25}{5}$

$$322 : 25 = 12,88$$

$$12,88 : 5 = 2,576$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,576 = 2,58$$

Čtvrtým faktorem zkoumání je **OBTÍŽNOST UČENÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 4,10,16,22,28

4. Učení v naší třídě je velmi náročné.

10. Jen málo žáků zvládá školní práci bez cizí pomoci.

16. V naší třídě umí dobře pracovat jen chytré děti.

22. Vyučování je pro všechny žáky namáhavé a často nezajímavé.

28. Učivo je pro žáky ve třídě náročné, proto hodně dětí má špatné známky.

Tabulka odpovědí ve 5.tř.

Č.otázky	BODU
4.	74
10.	121
16.	56
22.	76
28.	87

Obtížnost učení byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (25)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(74+121+56+76+87) =$
 $\frac{25}{5}$

$$414 : 25 = 16,56$$

$$16,56 : 5 = 3,312$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$3,312 = 3,31$$

Pátým faktorem zkoumání je **SOUDRŽNOST TŘÍDY**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 5,11,17,23,29

5. Všichni spolužáci v naší třídě jsou mými kamarády.
11. Všichni žáci ve třídě se dobře znají a jsou dobrými kamarády.
17. Všem dětem z naší třídy věřím.
23. Všichni se v naší třídě navzájem dobře snášíme, máme se rádi.
29. Žáci v naší třídě se mají mezi sebou rádi jako přátelé.

Tabulka odpovědí ve 5.tř.

Č.otázk	BODU
5.	58
11.	46
17.	66
23.	70
29.	73

Soudržnost třídy byla vypočtena pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Součet celkového bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (25)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $(58+46+66+70+73) =$
 $\frac{25}{5}$

$$313 : 25 = 12,52$$

$$12,52 : 5 = 2,504$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,504 = 2,50$$

Šestým faktorem zkoumání je **KÁZEŇ A CHOVÁNÍ VE TŘÍDĚ**

Zde nám byly nápomocny otázky s pořadovými čísly: 6,13,18,24,30

6. Při výkladu učiv učitelem jsou žáci stále potichu, nevyrušují učitele.
13. Žáci naší třídy se snaží, aby za nim bylo vidět kus dobré práce.
18. Při hodně jsou všechny děti zapojeni do práce, nikdo se neulívá a pracuje.
24. Učitel se snaží žákům pomáhat s prací, žáci dodržují pokyny zadané učitelem.
30. Většina dětí v naší třídě dává při vyučování pozor, nezlobí a nebaví se se spolužáky, nevyrušuje učitele při práci.

Tabulka odpovědí ve 5.tř.

Č.otázk	BODU
6.	122
13.	47
18.	83
24.	63
30.	105

Faktor kázeň a chování ve třídě byl vypočten pomocí aritmetického průměru, se zaokrouhlením na 2 desetinná místa.

Vzorec:

$$\frac{\text{Celkový součet bodového systému}}{\frac{\text{Počet žáků ve třídě (25)}}{\text{Počet otázek (5)}}} =$$

Výpočet: $\frac{(122+47+83+63+105)}{25} =$
 $\frac{420}{5}$

$$420 : 25 = 16,80$$

$$16,80 : 5 = 3,36$$

Zaokrouhlení na 2 desetinná místa:

$$2,36 = 2,36$$

11.5.1. Komentář:

V 5. třídě první proměnnou – **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ** – byla aritmetickým průměrem vypočítána hodnota 1,85. S porovnáním normy (2,3 – 3,2) a průměrem (2,75) tohoto parametru usuzujeme, že v 5. třídě jsou žáci nadmíru spokojeni.

Děti v této třídě se s hodnotou 1,85 umístily na celkovém 1. místě míry sledované spokojenosti vzhledem k ostatním třídám.

Druhou proměnnou charakterizovanou jako **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ** jsme dosáhli hodnoty 2,92. V tomto parametru byla posouzena norma (3,4 – 4,8) a průměr (4,1). Při porovnání s ostatními třídami můžeme konstatovat, že 5. třída je druhou nejméně problematickou třídou vzhledem k třenicím, sporem a rvačkám ve třídě. Celkově 5. třída tedy obsadila 2.místo.

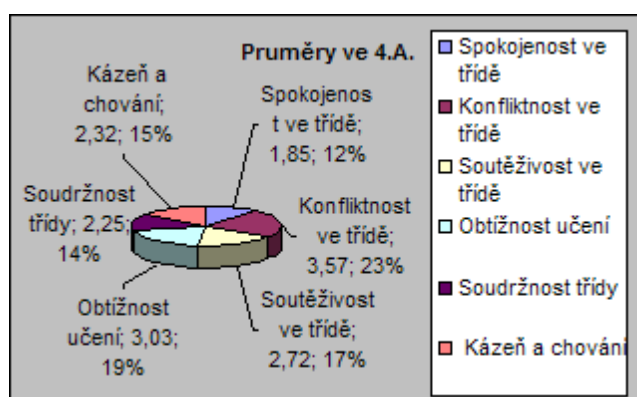
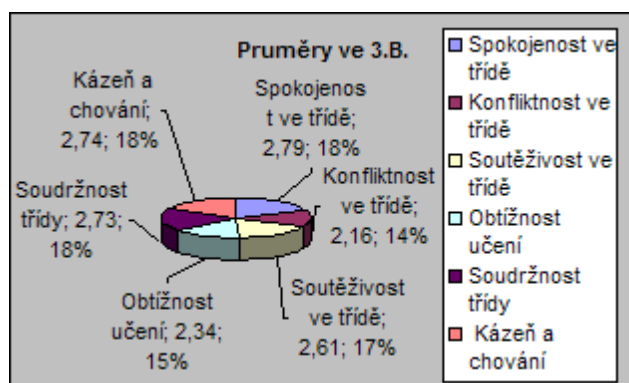
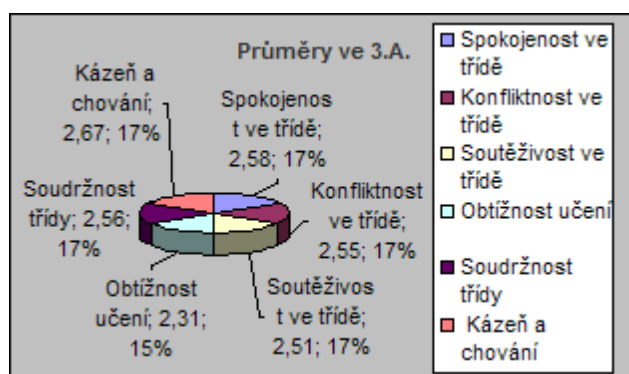
Snaha po vyniknutí charakterizuje třetí proměnnou – **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ** – u které jsme získali hodnotu 2,58. Tuto hodnotu jsme porovnali opět s normou (2,2 – 3,7) a průměrem (3,0). V tomto parametru se získaná hodnota přibližuje průměru, proto lze říci, že respondenti považují míru soutěživosti za optimální. 5. třídě náleží v této kategorii celkové 4. místo.

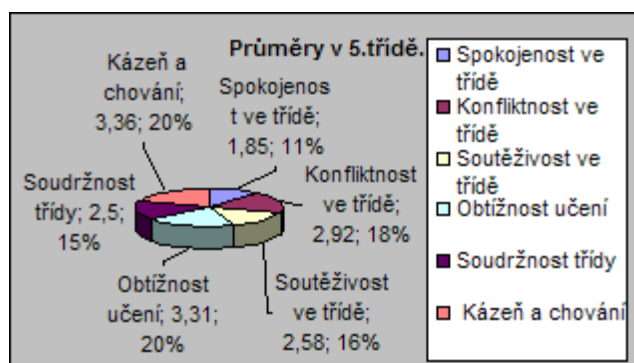
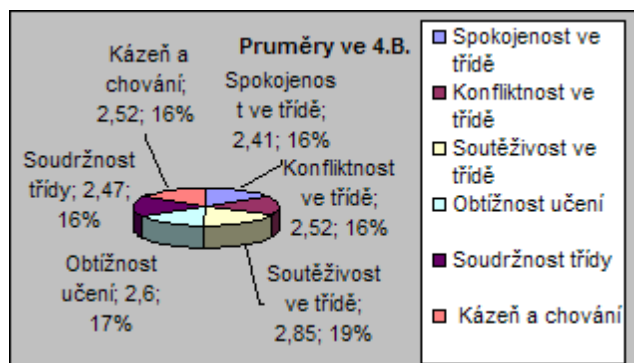
Jak žáci prožívají nároky školy objasňuje proměnná s označením **OBTÍŽNOST UČENÍ**. Ve čtvrté proměnné byla vypočtena aritmetickým průměrem hodnota 3,31. V tomto parametru se srovnáním s normou (2,9 – 3,3) a průměrem (3,1) se vypočtená hodnota velmi přibližuje. V této kategorii se žáci 5. třídy ztotožnili s horní hranicí uvedené normy. V porovnání se zkoumanými třídami se tato třída umístila na celkovém 1. místě.

SOUDRŽNOST TŘÍDY nám vynesla hodnotu 2,50. Při posouzení hodnoty s normou (1,8 – 3,3) a průměrem (2,55) jsme dopěli k téměř schopnému číslu. Soudržnost 5. třídy podle respondentů byla přímo ideální. Žáci mají převážně přátelské vztahy bez větších konfliktů. V celkovém umístění 5. třída dosáhla na 1. pozici.

KÁZEŇ A CHOVÁNÍ je proměnnou, která oproti předešlému parametru skončila až na posledním 5. místě s ohledem na ostatní posuzované třídy. I když zde byla vypočtena hodnota 3,36. Norma (2,8 – 4,0) a průměr (3,4). Kázeň a chování v této třídě má ale dobré vedení, co se týče autority – hodnota se nevymyká normě a přibližuje se průměru.

Otázky	Průměry v jednotlivých třídách					Ideální průměr	Norma
	3.A.	3.B.	4.A.	4.B.	5.tř.		
Spokojenost ve třídě	2,58	2,79	1,85	2,41	1,85	2,75	2,3 - 3,2
Konfliktnost ve třídě	2,55	2,16	3,57	2,52	2,92	4,10	3,4 - 4,8
Soutěživost ve třídě	2,51	2,61	2,72	2,85	2,58	3,00	2,2 - 3,7
Obtížnost učení	2,31	2,34	3,03	2,60	3,31	3,10	2,9 - 3,3
Soudržnost třídy	2,56	2,73	2,25	2,47	2,50	2,55	1,8 - 3,3
Kázeň a chování	2,67	2,74	2,32	2,52	3,36	3,40	2,8 - 4,0

11.6. Odpovědi třídních učitelů na dotazník „Naše třída“

Otázka	3.A	3.A	4.A	4.B	5.tř.
1.	A	A	A	A	A
2.	A	A	N	N	N
3.	N	N	N	N	N
4.	N	N	N	N	N
5.	A	A	A	A	A
6.	N	N	A	A	A
7.	A	A	A	A	A
8.	N	N	N	N	N
9.	A	N	N	N	N
10.	N	A	N	A	N
11.	A	A	A	A	A
12.	A	A	A	A	A
13.	A	A	A	N	A
14.	N	N	N	N	N
15.	A	A	N	N	N
16.	N	N	N	A	N
17.	A	A	A	A	A
18.	N	N	A	A	A
19.	A	A	A	A	N
20.	N	N	N	N	N
21.	A	N	N	A	N
22.	A	N	N	N	A
23.	A	A	A	A	A
24.	A	A	A	A	N
25.	A	A	A	A	N
26.	A	A	N	N	N
27.	N	N	N	N	N
28.	N	N	N	N	N
29.	A	A	A	A	A
30.	N	N	A	A	A

Výpočet:

ANO = 3

NE = 2

NEVÍM = 1

11.6.1. Průměry učitelů u jednotlivých proměnných

Otázky	3.A	3.A	4.A	4.B	5.tř.
1,7,13,19,25	3,0	3,0	3,0	2,8	2,6
2,8,14,20,26	2,4	2,4	2,0	2,0	2,0
3,9,15,21,27	2,6	2,2	2,0	2,2	2,2
4,10,16,22,28	2,2	2,2	2,0	2,4	2,2
5,11,17,23,29	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
6,12,18,24,23	2,4	2,4	3,0	2,8	2,8

Žáci a učitelé vnímají klima školní třídy u jednotlivých proměnných stejně.

Žáci a učitelé vnímají klima školní třídy u jednotlivých proměnných rozdílně.

Průměry žáků na jednotlivé parametry

Otázky	3.A	3.A	4.A	4.B	5.tř.
1,7,13,19,25	2,6	2,8	1,9	2,41	1,85
2,8,14,20,26	2,55	2,16	3,6	2,5	2,9
3,9,15,21,27	2,51	2,61	2,7	2,85	2,58
4,10,16,22,28	2,31	2,34	3,0	2,6	3,31
5,11,17,23,29	2,6	2,7	2,3	2,5	2,5
6,12,18,24,23	2,67	2,74	2,3	2,52	3,36

Průměry třídních učitelů na jednotlivé parametry

Otázky	3.A	3.A	4.A	4.B	5.tř.
1,7,13,19,25	3,0	3,0	3,0	2,8	2,6
2,8,14,20,26	2,4	2,4	2,0	2,0	2,0
3,9,15,21,27	2,6	2,2	2,0	2,2	2,2
4,10,16,22,28	2,2	2,2	2,0	2,4	2,2
5,11,17,23,29	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
6,12,18,24,23	2,4	2,4	3,0	2,8	2,8

Průměry třídních učitelů na jednotlivé parametry byly vypočteny stejným způsobem, jako předešlé parametry u tříd 3.A, 3.B, 4.A, 4.B a 5. třídy.

Při porovnání průměrů jednotlivých proměnných u žáků a učitelů můžeme konstatovat následující tvrzení:

Žáci a třídní učitelé tříd 3.A.,3.B u většiny proměnných vnímají školní klima podobně (s drobnými odchylkami - viz procentuální výzkum).

Žáci tříd 4.A, 4.B, 5. třídy s třídními učiteli u většiny proměnných vnímají školní klima rozdílně.

11.7. Procentuální vyjádření

Pro přesnější zhodnocení výzkumu dotazníku jsme provedli procentuální vyjádření rozdílnosti vnímání sociálního klimatu.

Toto procentuální vyjádření jsme vypočítali z již naměřených průměrů žáků a třídních učitelů u jednotlivých proměnných.

Zvolili jsme si odchylku (20%) pro možné tolerování rozdílů mezi žáky a učiteli. Ideální průměr, který byl uveden v dotazníku jsme považovali za stoprocentní hodnotu.

Následně jsme vypočetli procentuální hodnotu žáků a učitelů u jednotlivých parametrů.

U těchto výsledných hodnot jsme vypočetli rozdíl, který byl následně porovnán s naší určenou odchylkou.

Odchylky ve vnímání sociálního klimatu ve třídě u jednotlivých proměnných

	Číslo proměnné	Průměr žáků	Průměr učitelů	Ideální průměr	% hodnota žáků	% hodnota učitelů	odchylka v %
3.A.	1.proměnná	2,6	3	2,75	94,55	109,09	14,55
	2.proměnná	2,55	2,4	4,1	62,2	58,53	3,67
	3.proměnná	2,51	2,6	3	83,67	86,67	3
	4.proměnná	2,31	2,2	3,1	74,52	70,97	3,55
	5.proměnná	2,6	3	2,55	101,96	117,65	15,69
	6.proměnná	2,67	2,4	3,4	78,53	70,59	7,94

	Číslo proměnné	Průměr žáků	Průměr učitelů	Ideální průměr	% hodnota žáků	% hodnota učitelů	odchylka v %
3.B.	1.proměnná	2,8	3	2,75	101,82	109,09	7,27
	2.proměnná	2,16	2,4	4,1	52,68	58,54	5,86
	3.proměnná	2,61	2,2	3	87	110	23
	4.proměnná	2,34	2,2	3,1	75,48	70,97	4,51
	5.proměnná	2,7	3	2,55	105,88	117,65	11,77
	6.proměnná	2,74	2,4	3,4	80,59	70,59	10

	Číslo proměnné	Průměr žáků	Průměr učitelů	Ideální průměr	% hodnota žáků	% hodnota učitelů	odchylka v %
4.A.	1.proměnná	1,9	3	2,75	69,1	109,1	39,9
	2.proměnná	3,6	2	4,1	87,8	48,78	39,02
	3.proměnná	2,7	2	3	90	66,67	23,33
	4.proměnná	3	2	3,1	96,77	64,52	32,25
	5.proměnná	2,3	3	2,55	90,2	117,65	27,45
	6.proměnná	2,3	3	3,4	67,65	88,24	20,59

	Číslo proměnné	Průměr	Průměr	Ideální průměr	% hodnota	% hodnota	odchylka v %
		žáků	učitelů		žáků	učitelů	
4.B.	1.proměnná	2,41	2,6	2,75	87,64	94,55	6,91
	2.proměnná	2,5	2	4,1	60,98	48,78	12,2
	3.proměnná	2,85	2,2	3	95	73,33	21,67
	4.proměnná	2,6	2,2	3,1	83,87	70,97	12,9
	5.proměnná	2,5	3	2,55	98,04	117,65	19,61
	6.proměnná	2,52	2,8	3,4	74,12	82,35	8,23

	Číslo proměnné	Průměr	Průměr	Ideální průměr	% hodnota	% hodnota	odchylka v %
		žáků	učitelů		žáků	učitelů	
5.tř.	1.proměnná	1,85	2,6	2,75	67,27	94,55	27,28
	2.proměnná	2,9	2	4,1	70,73	48,78	21,95
	3.proměnná	2,58	2,2	3	86	73,33	12,67
	4.proměnná	3,31	2,2	3,1	106,77	70,97	35,8
	5.proměnná	2,5	3	2,55	98,04	117,65	19,61
	6.proměnná	3,36	2,8	3,4	98,82	82,35	16,47

11.7.1. Komentář:

První proměnnou – **SPOKOJENOST VE TŘÍDĚ** – byla u **3.A.** procentuálně vypočítána míra spokojenosti 94,55% u žáků a 109,09% u učitelů, rozdíl mezi tímto vyjádřením činí 14,55%. Tato hodnota spadá do námi stanovené odchylky (20%). Ve **3.B.** u žáků 101,82% u učitelů 109,09%, rozdíl 7,27%. I u **3.B.** je procentuální míra přijatelná k odchylce. **4.A.** měla hodnoty 69,1% u žáků, 109,1% učitelů. Rozdíl mezi vyjádřenými procenty 39,9%. Tato hodnota se do námi stanovené odchylky nevymísťuje o 19,9%. Proto lze říci, že učitelé mají více „nadsazené mínění“ o spokojenosti žáků ve třídě, než samotní aktéři, kteří sami v této třídě spokojenost prožívají. **4.B.** U žáků bylo vypočteno 87,64% a u učitelů hodnota 94,55%. Po odečtení hodnot byl naměřen rozdíl 6,91%, který je tolerován k námi stanovené odchylce (20%). A nakonec **5. třída:** zde byly hodnoty u žáků 67,27% u učitelů 94,55%. Rozdíl 27,28% nám vypovídá o tom, že spokojenost ve třídě byla učiteli o 7,28% (vzhledem k odchylce) mírně nadsazena, oproti vnímání této situace žáky.

Druhou proměnnou charakterizovanou jako **KONFLIKTNOST VE TŘÍDĚ** jsme dosáhly hodnot **ve 3.A.:** u žáků 62,2% u učitelů 58,53. Při porovnání obou hodnot jsme dospěli k rozdílu 3,67%, což vede k závěru, že nebyla překročena námi stanovená odchylka (20%). U **3.B.:** u žáků 52,68 u učitelů 58,54%. Rozdíl nám vyšel 5,86%, v porovnání s odchylkou je hodnota přijatelná. **4.A.:** zde nám vyšly hodnoty u žáků 87,80% a u učitelů 39,02%. Rozdíl činí 39,02% míry konfliktnosti ve třídě. S námi stanovenou přijatelnou

odchylkou (20%) můžeme konstatovat, že ve 4.A. žáci prožívají konfliktní situace o 19,02%, oproti mínění jejich třídních učitelů. Ve **4.B.** jsme získali u žáků hodnotu 60,98% a učitelů 48,78%. Rozdíl hodnot (12,2%) je přijatelný vzhledem k tolerovatelné odchylce (20%), kterou jsme na začátku stanovili. V **5. třídě** u druhé proměnné byly vypočteny hodnoty: u žáků 70,73% a učitelů 48,78%. Rozdíl byl stanoven na 21,95%. S porovnání odchylky (20%) nám vychází 1,95% míry konfliktnosti ve třídě, která přesahuje stanovenou odchylku.

Snaha po vyniknutí charakterizuje třetí proměnnou – **SOUTĚŽIVOST VE TŘÍDĚ** – u které jsme získali u žáků **3.A.** hodnotu 83,67% a u učitelů 86,67% . Rozdíl byl stanoven na 3%, která jsou v rámci odchylky (20%). U **3.B.** : žáci 87% a učitelé 110%. Rozdíl vyšel 23%, kde míra soutěživosti ve třídě byla porovnána s přijatelnou odchylkou. Ve 3.B. žáci mezi sebou soutěží více, (a to o 3% než je přijatelná odchylka) , než předpokládají třídní učitelé. U **4.A.** jsme vypočetli hodnoty: u žáků 90% a u učitelů 66,67%. Rozdíl byl stanoven na 23,33%, přičemž můžeme konstatovat, že od přijatelné odchylky se liší hodnota o 3,33%. Ve 4.B. je soutěživost ve větší míře, než učitelé předpokládají. **4.B.** se projevila v této proměnné takto: u žáků vypočtena hodnota 95% a u učitelů 73,33%. Rozdíl byl 21,67%. I zde byla překročena přijatelná odchylka (20%) o 1,67%. V **5. třídě**: u učitelů procentuální hodnota 86% a u učitelů 73,33%. Rozdílem jsme dosáhly 12,67%, což spadá do námi stanovené odchylky (20%), která je ještě přijatelná.

Jak žáci prožívají nároky školy objasňuje proměnná s označením **OBTÍŽNOST UČENÍ**. Ve čtvrté proměnné byla vypočtena u **3.A.** žáky 74,52% a u učitelů 70,97%. Rozdíl (3,55%) nám prozradil, že v této třídě je přiměřeně stanovena hranice obtížnosti učení. **3.B.** měla takovéto výsledky: žáci 75,48%, učitelé 70,97%. Rozdíl 4,51%) s porovnanou odchylkou se nevymyká. Ve **4.A.** nám vyšly hodnota: žáci 96,77%, učitelé 64,52%. Vypočtený rozdíl 32,25% s porovnanou odchylkou (20%) nám sděluje, že učitelé vidí obtížnost učení mírněji, než tomu ve 4.A. je. V této kategorii se žáci **4.B.** projevili: u žáků 83,87% a učitelé s hodnotou 70,97%. Rozdíl byl vypočten na 12,9%, což je v rámci odchylky (20%) . V 5. třídě nám byly vyhodnoceny následující výsledky: žáci 106,77%, učitelé 70,97%. Rozdíl 35,8% vypovídá o překročení stanovené odchylky (20%) o 15,8%, což je znatelné vnímání míry obtížnosti učení z pohledu učitelů a žáků.

SOUDRŽNOST TŘÍDY nám vynesla hodnotu ve **3.A.** u žáků 101,96% a u učitelů 117,65%. Rozdíl 15,69% byl posouzen vzhledem k odchylce, a ta nebyla překročena.

Soudržnost **3.B.** podle žáků vyšla na 105,88% u učitelů na 117,65%. Rozdíl 11,77% byl porovnán s odchylkou (20%), ani tato hodnota nebyla překročena. Ve **4.A.** jsou přátelské vztahy u žáků vypočteny na 90,2% a u učitelů 117,65%. Vypočtený rozdíl porovnán s odchylkou (20%) přesahuje tuto normu o 7,25%. Učitelé jsou přesvědčení o tom, že soudržnost v jejich třídách je mnohem větší, než je pravdou. Na rozdíl od 4.A. ve **4.B.** byla rozdílnost naměřených hodnot s porovnáním odchylky přijatelná, i když se blížila k hranici námi stanovené odchylky. Hodnoty: žáci 98,04%, učitelé 117,65%, rozdíl 19,61%. V **5. třídě** jsme se setkali se stejnými hodnotami jako u třídy 4.B.

KÁZEŇ A CHOVÁNÍ je poslední pátou proměnnou. U **3.A.** jsme vypočetli hodnoty: u žáků 78,53% a u učitelů 70,59%. Rozdíl 7,94% byl srovnán s odchylkou (20%). Tato hodnota je tolerována. Ve **3.B.** jsme naměřily hodnoty: u žáků 80,59% a u učitelů 70,59%. Rozdíl (10%) nám poukazuje optimální pojetí kázně a chování jak z pohled žáků tak učitelů, při srovnání s odchylkou (20%). U třídy **4.A.** jsme se dopracovali k výsledkům: u žáků 67,65% a u učitelů 88,24%. Rozdíl 20,59% s námi stanovenou odchylkou (20%) nám poukazuje mírné překročení této tolerovatelné odchylky o 0,59%...téměř jedno procento. Ve **4.B.** byly vyčísleny hodnoty u žáků na 74,12% a u učitelů na 82,35%. Rozdíl 8,23% je tolerován vzhledem ke přijatelné odchylce (20%). Poslední výpočty týkající se **5. třídy** byly vyčísleny následovně: žáci 98,82%, učitelé 82,35%. Rozdíl byl stanoven na 16,47% v pojetí kázně a chování žáků ve třídě. Tato hodnota s porovnáním s námi stanovenou přijatelnou odchylkou se nevymyká. Lze tedy říci že 5. třída také splňuje tento parametr.

12. Zhodnocení rozhovoru

Při rozhovoru byly kladeny následující otázky:

1. Jaké metody používáte při odměňování žáků?
2. Zajímáte se o žáky i mimo vyučování?
3. K jakému stylu učitelského vedení by jste se přiřadil(a)?
4. Dáváte žákům možnost výběru při vyučování?
5. Jakým způsobem řešíte spory?
6. Myslíte si, že Vaší třídě je šikana?
7. Hodnotíte žáky i jiným způsobem, než známkami?
8. Po vyplnění dotazníku žáky, setkali jste se s rozdíly s vaším míněním na třídu?
9. Dávají Vám žáci najevo že jste oblíbeným/neoblíbeným učitelem?

10.Svěřují se Vám žáci se svými problémy?

12.1. Komentář:

Odpovědí na otázku, jaké metody učitelé používají při odměňování žáků.

- Žáci mají určitá privilegia (např. mohou si zvolit v následující hodině svého souseda při skupinové práci si smí žák vybrat skupinu s kterou chce pracovat...)
- Každá třída si vede týdenní – měsíční hodnocení žáků, které je založeno na určitém příběhu (např. Hra s názvem HOROLEZEC, která tkví v tom, že žák s nejvíce pochvalami, za určité období, se posouvá se svou vlaječkou, kde je napsané jeho jméno k vrcholu hory.)
- Forma razítek a obrázku, nálepek není učitelům také cizí.
- Slovní pochvala na konci hodiny při hodnocení vyučování, pohlazení ...
- Další možnou metodou, kterou učitelé používají je pochvala do žákovské knížky, kterou považují za jednu z nejučinnější odměny.

Na druhou otázku, zda se učitelé zajímají o žáky i mimo vyučování, byla u všech učitelů jednoznačná odpověď ANO, jelikož každý z dotazovaných učitelů na škole má pod svým vedením nějaký kroužek, který většina žáků navštěvuje.

Příklady kroužků na ZŠ v Kopidlně:

- Hudební nástroje – flétna, kytara, klavír
- Sportovní hry – volejbal, aerobik
- Šachový kroužek
- Matematický kroužek

Na třetí položenou otázku reagovali učitelé také jednotně. Všechny oslovené paní učitelky vnímají svůj styl výchovy za demokratický. S tímto tvrzením si však dovoluji nesouhlasit, jelikož jsem sama navštěvovala ZŠ v Kopidlně a někteří z těchto učitelů byli i mými učiteli, a za dobu působení mé měsíční praxe, vykonávané na této škole v rámci studia na TU v Liberci jsem měla z pozorování některých učitelů možnost vyvodit závěry, že ne všichni učitelé mají demokratický styl výchovy, i když to o sobě tvrdí.

Čtvrtou otázku, která byla učitelům položena je, zda mají žáci možnost spolupráce na vytváření vyučovací hodiny, zda mají možnost výběru.

Zde se mírně odpovědi jednotlivých třídních učitelů lišily.

Jedena z oslovených učitelek sama prohlásila, že na hodině se žáci nepodílejí. Další dotazované paní učitelky dávají možnost žákům, aby navrhly možné témata, (hry, hádanky, kvízy, referáty, modely) pro určitou vyučovací hodinu, které se vztahují k probíranému učivu.

Žáci s oblibou na tyto podněty reagují, a sami rádi vytvářejí jednotlivé pomůcky, které jim nejen zdobí třídu, ale také tyto pomůcky názorně slouží k výkladu v dané hodině.

U páté otázky, jakým způsobem se řeší spory ve třídě jsme zaznamenali v první řadě rozhovor mezi žákem a učitel. Tento rozhovor probíhá v přátelském duchu. Dvě z dotazovaných učitelek řeší spory přímo ve třídě před všemi dětmi, Zbylé 3 paní učitelky řeší konflikty mezi „ čtyřma očima“ v soukromí.

Také zazněla odpověď, že konflikty vyvolané mezi spolužáky si žáci mezi sebou často vyřeší sami.

Na otázku číslo šest byla jednoznačná odpověď od všech dotazovaných kantorů. Šikana ve sledovaných třídách je vyloučena. Menší spory a konflikty mezi žáky samozřejmě panují, ale nedají se označit za šikanování.

Sedmá otázka – Hodnotíte žáky i jiným způsobem než známkami? Zde byly podobně odpovědi jako u otázky s pořadovým číslem jedna – možnosti odměn. Další možností je slovní hodnocení, které je požíváno zřídka a to u žáků s horším prospěchem. Učitelé toto slovní hodnocení používají z motivačních důvodů, aby žák nebyl zklamán ze špatné známky. Učitele vyzdvihnou převážně klady žáka a upozorní ho na nedostatky které by měl ve školní práci zlepšit.

V pořadí osmá otázka - Po vyplnění dotazníku žáky, setkali jste se s rozdíly s vaším míněním na třídu?

Se zamyšlením nad „vlastní“ třídou a vyplněnými dotazníky žáky, učitelé byli někdy překvapeni nad vnímáním určitých situací ve třídě. Převážně se však v jednotlivých otázkách z dotazník u „ Naše třída“ se žáky shodují.

O proměnné charakteru Konfliktu ve třídě, a obtížnost učení jsme shledali dvě třídní učitelky, které byly jiného mínění.

Devátou otázkou zabývající se (ne)oblibou učitele, bylo konstatováno, že všichni učitelé jsou oblíbeni, ač tomu tak není vždy za každé situace, což je logické.

Učitelé uváděli jednotlivé příklady náklonnosti žáků vůči učiteli.

(např. květiny přinesené pro učitele i během školního roku, výtvarná díla – převážně obrázky třídy, kde dominantní postavou je učitel, doprovázení učitele po vyučování, přihlášení se žáků k učiteli např. ve městě, když jsou děti s rodiči na nákup...atd)

Svěřují se Vám žáci se svými problémy? Opět byl kladný ohlas z řad učitelů. Žáci vidí ve svých učitelích oporu a cítí se v bezpečí, proto se mnohdy svěřují se svými problémy, starostmi i v rámci své rodiny. Učitelé se snaží žáky vyslechnout a porozumět. Někteří také dokáží zhodnotit momentální stav dítěte natolik, že ho v daný den hodnotí vnímavějším způsobem. Velmi se mi líbil výrok jedné pí. učitelky, která řekla, že: „ Každý z nás může mít špatný den, a v ten den potřebuje porozumění a lásku“. Tímto mottem by se měli řídit všichni ti, kteří spolupracují nebo budou spolupracovat s dětmi.

ZÁVĚR

Cílem této práce je, aby žáci a učitelé pochopili vzájemné vztahy ve třídě, přítomnost či nepřítomnost konfliktů ve třídě, pospolitost, obtížnost učení, komunikaci, která je důležitá pro každého z nás. V diplomové práci jsem se snažila vytvořit dostatečné materiály pro zkoumání sociálního klimatu na základní škole. Tyto materiály se týkají vztahů, obtížnosti učení, morálky, autority a dalších proměnných, které byly předmětem zkoumání.

Žáci by si měli začít více všimnout svého okolí a neměli by být tak lhostejní. Dále by se měli naučit lepší komunikaci mezi sebou, volit kompromisy a vyrovnat se s komplikovanými situacemi. Žák by se měl naučit vyjadřovat vlastní názor, měl by ho umět obhájit, naučit se popsat své city a ohodnotit sebe sama. Zde hraje důležitou roli učitel, který by tyto situace měl u žáků nenásilnou cestou vyvolat, popřípadě vybudovat vhodné klimatické prostředí pro rozvoj těchto dovedností.

Je přece důležité, aby si žáci všímali chování svých spolužáků a dokázali rozpoznat, proč se právě tak chovají nebo v čem by mohl být problém.

Výše uvedené aktivity mohou sloužit jako přehled toho, co bychom mohli do hodin zařazovat, pokud máme opravdu za cíl učit naše žáky dovednosti potřebné pro život a ne jen seznamy izolovaných jevů...

Žákovi může výčet výše uvedených aktivit sloužit jako přehled toho, co je důležité stále studovat, sledovat a co je dobré vědomě prožívat, tedy základy interakce, každého jednoho z nás a naše vlastní já v komunikaci, poslech, vyjadřování a především vztahy s jednotlivci a skupinami.

Tato práce by měla sloužit nejen studentům, ale také především učitelům jako vodítko k dosažení pozitivních vztahů každodenního setkávání se ve školní třídě.

POUŽITÁ LITERATURA

- ČÁP, J.: *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vydání. Praha: H + H UK 1993
- ČÁP, J. – MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele*. Praha: SPN 1987
- HOLEČEK, V.: *Aplikovaná psychologie pro učitele II*. Plzeň: ISBN 2001
- HARTL, P. – HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál 2000
- HERMOCHOVÁ, S.: *Hry pro život*; 1. vyd. Praha: Portál 1994, str. 20
- CHRÁSKA, M.: *Základy výzkumu v pedagogice*. Olomouc: ISBN 1993
- KRAUS, B.: *Školní prostředí a jeho úvaha ve výchově*. ISBN 1979/1980
- LANGOVÁ, M.: *Jak se to chováš*. Praha: EMPATIE 1994
- MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J.: *Komunikace ve škole*. Brno: ISBN 1995
- MAREŠ, J., LAŠEK, J.: *Známe sociální klima ve výuce?* *Výchova a vzdělání* 1990/1991, roč. 1, č. 4, S. 173 – 176.
- MAREŠ, J.: *Sociální klima školní třídy*. Praha: ISBN 1998
- NAKONEČNÝ, M.: *Sociální psychologie*. Praha: ISBN 1999
- PETTY, G.: *Moderní vyučování – praktická příručka*; Praha: Portál 1996, str. 184
- PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika*. Praha, Portál 1997
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E. a MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál 1998
- SZACHTOVÁ, A. a kolektiv: *Vybrané kapitoly pedagogické psychologie*. Plzeň: ISBN 2001
- Učitelské listy- *Pozitivní školní klima*, 1997, č.5.
- Doc.PhDr.RNDr. VÁGNEROVÁ, M. CSc.: *Psychologie školního dítěte*. Praha: 1995

SEZNAM PŘÍLOH

Vyplněný dotazník „Naše třída“ (odpovědi ANO, NE)

Vyplněný dotazník „Naše třída“ (známkování 1 – 5)

Použitá literatura